

ప్రజాశక్తి

ఆదివారం అనుబంధం
అక్టోబరు 11, 2020

కథ - 2 తో
ఆట బొమ్మ

3 తో

ఆమెకూ అందులో భాగం!

8 తో

ఆవిడా... ఇంట్లోనే..!

గాంధీజీ..

ప్రతిఘటించాలి...

ఆధునిక యుగంలో ఉన్నామనుకుంటున్నాం మనం.
కానీ, నిత్యం మధ్యయుగపు అరాచకాల గురించి వింటున్నాం.
కొందరు మదాంధులు పసిమొగ్గలను తుంచేస్తున్నారు..
విరిసే పువ్వులను చిదిమేస్తున్నారు..
కంటి దీపాలను ఆర్పేస్తున్నారు.. రాజకీయ ముసుగుతో..
ధన మదంతో సమాజాన్నే గేలి చేస్తున్నారు..
స్త్రీని చులకనగా చూస్తున్నారు.
పెరిగిన ఇంటిపని భారం.. దానికితోడు గృహహింస
ఈ దుర్యోధన దుశ్శాసన దుర్విసీతి లోకంలో..
స్త్రీలు బలవుతూనే ఉన్నారు..
అంక్షల.. అధిపత్యం కంచెల్లో ఆమె ఆక్రోశిస్తోంది..
అయితే, ఇప్పుడు శోకించడం కాదు చేయాల్సింది...
గాంధీజీ.. ప్రశ్నించాలి.. ప్రతిఘటించాలి..

ఈ అంశాల ప్రస్తావనే ఈ వారం 'స్నేహ' ప్రత్యేకం.

4, 5 తో ప్రత్యేక కథనం

ఆటబొమ్మ

అంత పెద్ద సంచిని నడుం మీద పెట్టుకుని నడవడం కష్టంగా ఉంది యమునవ్వకి. జారిపోతున్న సంచిని పైకి ఎగదోసుకుంటూ ఆపసోపాలు పడుతూ టౌన్ బస్టాండ్కి చేరుకుంది. సంచి కిందకి దింపి ఉన్నారని నిట్టార్చి కొంగుతో చెమట తుడుచుకుంది. ఆ సంచిలో పెద్ద సంసారమే ఉంది. బియ్యం, పోకచెక్కలు, ఎండుకొబ్బరి, పసుపు, ఉప్పుడు బియ్యం, బ్రెడ్ పాకెట్లు, పిల్లల కోసం గిలక్కాయలు, బ్రెడ్, బిస్కట్ పాకెట్లు ఇరుక్కుని ఉన్నాయి. ఆ సంచిని చూస్తే కొన్ని యుగాల నుంచి ఆమెకి తోడుగా ఉండేమో అనిపిస్తుంది. దానికి ఎంత చరిత్ర ఉందంటే పొరపాటున బస్సులోగానీ మనగుండి బస్టాండ్లోని ఏ మూల పెట్టి మరిచిపోయినా ఎంత సేపయినా అది అక్కడే ఉంటుంది.

“ఇది యమునవ్వ సంచి, తను ఇక్కడే ఎక్కడో ఉంటుంది, ఏ క్షణమైనా వచ్చేస్తుంది.” అని చూసిన వాళ్ళంతా నమ్మకంగా చెబుతారు. అంతేకాకుండా అందులో అపురూపమైన నిధి నిక్షేపాలున్నట్లు ఒక కన్నేసి కాపలా కాస్తారు.

ఆ సంచి చాలా రోజుల నుంచీ వాడుతున్నట్లుగా దాని మీదున్న ఎంబ్రాయిడరీ బొమ్మలు మాసిపోయాయి. వాటి ఎరుపు, ఆకుపచ్చ రంగులు వెలిసిపోయాయి. అది తనదే కాదు, తన యజమాని పేదరికాన్ని ఎత్తి చూపుతున్నట్లు ఉంటుంది. ఆ సంచి ఎలాగయినా ఉండనీ, దాని వైభోగం ఎంతటిదీ అంటే అది యమునవ్వ చేతిలోనో, నడుం మీదో, తలపైనో, ఒడిలోనో దర్జాగా ఉంటుంది. కాలంతో నిమిత్తం లేకుండా ఆమెని అంటిపెట్టుకుని ఉంటుంది.

నీరు నిలవ ఉండటం వల్ల బస్టాండ్ దగ్గరి రోడ్డు చాలా పాడయిపోయింది. తారు కరిగిపోయి గులక రాళ్ళ వంటివి పైకి తేలాయి. ఆ ఎగుడుదిగుడు నేలకి ఒక పక్కగా సంచిని పెట్టి, రాతిని మోపు చేసుకుని విశ్రాంతిగా కూచుంది యమునవ్వ. బస్సులు వస్తున్నాయి, పోతున్నాయి. తొలగదోయ సందు లేనట్లు ఉంది. బస్సు వచ్చినపుడల్లా ఎక్కడానికి పోటీ పడే ప్రయాణీకులతో రణరంగం మాదిరిగా ఉంటోంది. తల్లుల చంకన ఉన్న బిడ్డలు తోపులాటల్లో నలిగిపోయి కీసరబాసరగా ఏడుస్తున్నారు. ఊపిరి తీసుకోడానికి వీలు కానంత కిక్కిరిసిపోయి ఉండక్కడ. పిల్లలని గానీ ఆడవాళ్ళని గానీ చూడకుండా మగవాళ్ళు అందరినీ నెట్టేసుకుంటూ బస్సులో దూరుతున్నారు.

ఎవరూ యమునవ్వ వంక కూడా చూడటం

లేదు. కనికరం చూపి బస్సు ఎక్కిస్తే ఎక్కడ తమ సీటు ఖాళీ చేసి ఆమెకి ఇవ్వాలి వస్తుందోనని వారి భయం. అంతేకాకుండా వేరే కారణం కూడా ఉంది. మునుపటి రోజులలో దయగల మారాజులు తమ పక్క సీటు ఆమెకి ఇచ్చి, మేలు చేసిన చనువుతో ఆమె పట్ల అనభ్యంగా ప్రవర్తించబోయేవారు. ఇక చూడాలి, నా సామిరంగా! రక్తాలు కారేంతగా వాళ్ళ ముక్కు పచ్చడి చేసేది. యమునవ్వ నుంచి ఏమీ ఆశించకూడదని వాళ్ళు ఈ రకంగా గుణపాఠం నేర్చుకున్నారు. అంతేకాదు, ఈ పిచ్చిదానికి సాధ్యమైనంత దూరంగా ఉండాలని కూడా అనుకున్నారు.

అయితే ఇతరులను ఆశ్చర్యపరిచిన విషయం మరోటి ఉంది. మొదట యమునవ్వకి తాళి గట్టిన భర్త ‘మాదేవ’ ఇంకో పెళ్లి చేసుకుని ఆ పెళ్ళాన్ని వెంటబెట్టుకుని అదే బస్సు ఎక్కాడు. ఆ మొగుడూపెళ్ళాలు ఒకే సీటులో అతుక్కుని కూచున్నా యమునవ్వ నిర్దిష్టంగా చూస్తూ ఊరుకుంటుంది తప్ప వాళ్ళతో జగడం వేసుకోదు. దానికి వీళ్ళంతా ఏవనుకుంటారంటే, ‘యమునవ్వ మొగుడిని కాదు కదా, కన్నవాళ్ళను కూడా గుర్తుపట్టలేదు’ అని. కానీ ఆమె, మాదేవని బస్సులో గానీ ఊరి మొగడల వద్ద గానీ చూసినపుడు మాత్రం చీర కొంగు తల మీద కప్పుకుని, తల వంచుకుని పక్కకి తొలుగుతుంది. కొన్నిసార్లు అతని కొత్త భార్య వైపు తడేకంగా చూస్తూ ఏదో చెప్పాలనుకుంటుంది, అంతలోనే ఆగిపోతుంది.

మొదట్లో అందరూ యమునవ్వ దగ్గరకి వెళ్ళొద్దని కొత్త భార్యని భయపెట్టేవారు. అలాంటి ఇలాంటి బెదిరింపులు కావు, ‘దగ్గరగా వెళితే నీ మెడ విరిచేస్తుంది, నీ చెవులు కోసి నీ చేతుల్లోనే పెడుతుంది, నీ చీర లాగేసి చింపి పోగులు పెట్టి నిన్ను నగ్నంగా ఊరేగిస్తుంది’ అనేవారు. రెండవ భార్యగా రావడం వల్ల ఆ అమ్మాయి మరింత భయపడిపోయింది. ఎంతగా అంటే పెళ్ళయ్యాక ఏడాది పాటు ఆమె ఇల్లుదాటి బయటకి వచ్చి ఎరగదు. కానీ ఎంత కాలమని నాలుగ్గడల మధ్య ఉండగలదు? క్రమేణా ధైర్యం కూడగట్టుకుంది. మెల్లిగా గడప దాటడం మొదలుపెట్టింది.

ఒకసారి ఆమె యమునవ్వ సమీపంలోకి వెళ్ళాల్సి వచ్చింది. అప్పుడూ గుండె గుబురుబలాడింది. అయినా సరే ఆసక్తిగా అనిపించింది. వెనక్కి తిరిగి మరీ ఆమెని చూసింది. యమునవ్వ తలలోని మల్లెపూల మీద పడింది కొత్త భార్య చూపు. అవి వాడిపోయి ఉండటం చూసి బితుక్కుమంది ఆమె మనసు. అప్రయత్నంగా తన తల తడుముకుంది. ఏదో

రకంగా తన మనసు యమునవ్వతో ముడిపడినట్లు ఆమె తన పెద్దక్క అన్నట్లు కొత్త భార్యకి అనిపించింది. ఉన్నట్టుండి యమునవ్వని గట్టిగా కాపలించుకుని బిగ్గరగా ఏడవాలనిపించింది. అలా చేస్తే తను కూడా పిచ్చిదని జనాలు అనుకుంటారేమోనని భయపడి, కొంగు చాటు చేసుకుని కన్నీళ్ళు తుడుచుకుంది. ఇంత అందంగా ఉన్న ఈవిడ పిచ్చిదంటే నమ్మడం ఎలా?!! జనాలంతా అబద్ధాలు చెబుతున్నారా? అని ఆమెకి సందేహం వచ్చింది.

యమునవ్వకి ఆధారం కోసం ఆమె తండ్రి రెండు గదుల ఇల్లు ఇచ్చాడు. అది పడిపోవడానికి సిద్ధంగా ఉన్న ఇల్లు. అదొక్కటి ఉంటే జీవితం గడవదు. తినడానికి ఏదో ఒక పని చేయాలి కదా! అటువంటి సమయంలో రంగన్న మాస్టర్, ఆధ్యాత్మిక ట్రస్ట్ పెద్ద - బసవలింగ స్వామి ఆమెకి ఆదరువు చూపించారు. లేకపోతే ఎప్పుడో మట్టిలో కలిసిపోయి ఉండేది. తన బడిలో పిల్లలని చూసుకునే ఆయా పని అప్పగించాడు రంగన్న మాస్టర్. ఆ పని ఆమెకి చాలా సంతోషాన్ని ఇచ్చింది. పిల్లలతో గడవడం ఇష్టంగా ఉండేది. వారికి ప్రేమతో తినిపించి ముక్తీ మూతీ కడిగి, లాలించేది. పిల్లలు ఏడుస్తుంటే ఊరుకోబెట్టడానికి లాలిపాటలు పాడేది. ఇంత బాగా చూసుకునే యమునవ్వని పిల్లలు ‘టీచర్’ అని పిలవడం మొదలుపెట్టారు.

ఇదంతా కొంతమంది పేరెంట్స్కి నచ్చలేదు. ఒక పిచ్చిది తమ పిల్లల్ని ముట్టుకోవడం, వారిని చూసుకోవడం నచ్చడం లేదని ఒక పేరెంట్, బడి ఆభివృద్ధి కమిటీకి ఫిర్యాదు చేసింది. ఈ వ్యవహారంలో బసవలింగ స్వామి జోక్యం చేసుకున్నాడు.

“యమునవ్వ ఎంత మంచిదో మీకు తెలిదు. తనకన్నా కూడా ఎక్కువగా పిల్లల్ని ప్రేమిస్తుంది. ఆమెని పిచ్చిది పిచ్చిది అంటూ ఉంటే పరిస్థితి మరింత దిగజారుతుంది తప్పు బాగుపడదు. ఈ విషయాలన్నీ నాకు వదిలేయండి. ఇవన్నీ చక్కదిద్దే బాధ్యత నాది. పిచ్చి అలోచనలతో మనసులు పాడు చేసుకోవద్దు” అని వారికి నచ్చజెప్పే ప్రయత్నం చేశాడు. ఇది కొన్ని అనుమానాలకి తావిచ్చింది. ఈ స్వామికి ఈ విషయంతో ఏదో మతబలు ఉందని గునగునలు పోయారు.

చాలా త్వరలోనే ఎలానో ఏమో అందరూ యమునవ్వ గురించి మంచి మాటలు మొదలుపెట్టారు. అసలకి ఆమెని మించినవాళ్ళు లేరనే పొగడ్త కూడా వినబడింది. ఆమె మాత్రం ప్రతిరోజూ పిల్లల ఇళ్ళకి వెళ్లి స్వయంగా వెంటబెట్టుకుని బడికి తీసుకు వచ్చేది. పిల్లలు ఆటల్లో సరదాగా ఉంటే చాలు అమితమైన గారాబం చేసేది. పెద్దవాళ్ళు ఏవన్నా పనుల మీద దూరం వెళ్తున్నపుడు తమ పిల్లల్ని యమునవ్వ దగ్గర ఉంచడం మంచినన్న నమ్మకానికి వచ్చారు.

రెండో పెళ్లి చేసుకున్న మాదేవకి కొత్త భార్య ద్వారా కొడుకు పుట్టాడు. పిల్లవాడికి మూడేళ్ళు నిండాక యమునవ్వ బడిపంతులుతో కలిసి భర్త దగ్గరకి వెళ్లి, పిల్లవాడిని తమ బళ్ళో వేయమని కోరింది. ఆమె అడిగినపుడు మాదేవకి దుఃఖంతో కళ్ళు మసకలు కమ్మాయి. అతనికి ఇప్పుడు ఆమె పట్ల అయిష్టత ఏమీ లేదు. ఆమె కోరికని అంగీకరించాడు కూడా. తన బిడ్డ యమునవ్వ దగ్గర క్షేమంగా ఉంటాడని తెలుసు కనుక అతని కొత్త భార్య కూడా సంతోషంగా అంగీకరించి, కృతజ్ఞత చూపింది. ఇదంతా యమునవ్వ నిర్దిష్టంగా చేసింది. అది తన ఇల్లని, తను అంతకుముందు అక్కడ కాపురం చేసిందన్న విషయం కూడా ఆమె గుర్తు చేసుకోలేదు.

మిగతా పిల్లల్ని తీసుకురావడానికి, దింపడానికి వెళ్ళిన సందర్భాల్లో ఆ ఇల్లు కనపడినపుడు కాసేపు ప్రేమగా పరికించి చూసేది. యమునవ్వని ఇలా చూస్తున్నపుడు ‘మాదేవ’కి పశ్చాత్తాపంగా ఉండేది. యమునవ్వలో ఇంత మార్పు వస్తుందని ఊహించి ఉంటే అసలు రెండో పెళ్లి చేసుకుని ఉండేవాడిని కాదని విచారంగా అనుకుంటాడు.

కానీ అప్పుడప్పుడూ పిచ్చిపట్టిన దానిలా ఎందుకు ఊరంతా తిరుగుతూ ఉంటుందో ఎవరికీ తెలిదు. చిన్న విషయానికి కూడా ఎందుకు రోజంతా కుమిలిపోతూ ఏడుస్తూ ఉంటుందో కూడా తెలిదు. ఇరుగు పొరుగు మాత్రమే కాకుండా ఊళ్ళో వాళ్ళు కూడా ఆమెని అనునయించడానికి చూసేవారు. ఆమెకి నయం కావడానికి

తమకి తెలిసిన ప్రయత్నాలు చేసేవారు. ధార్మాడ్లో ఉన్న మంచి న్యూరాలజిస్టులకి కూడా చూపించారు. అయినా ఫలితం లేకుండా పోయింది.

కొన్నేళ్ళ కిందట యమునవ్వ చిట్టి తమ్ముడు చనిపోయాడు. అతను లేని శూన్యం ఆమె హృదయం అంతా ఆవరించి ఉండేది. అన్ని చోట్లా అతని కోసం వెతుకుతూ ఉండేది. ఇదంతా చూసి చూసి విసుగు పుట్టి మాదేవ ఒకసారి మందలించినపుడు, ‘మా తమ్ముడు కనపడకపోవడం ఇంత చిన్న విషయమా? మీరిలా చేయడం సబబేనా?’ అని గట్టిగా అడిగింది యమునవ్వ. అప్పుడు మాదేవ ఆమె చెంప మీద కొట్టి ‘తిరిగి రాని తమ్ముడి కోసం భర్తని అలక్ష్యం చేయడం మాత్రం సరయినదా?’ అన్నాడు. ఆ క్షణంలో అతను తన భర్త అని గుర్తించడానికి కూడా వీలు లేనంతగా కొయ్యబారిపోయింది. ఖాళీ కళ్ళతో చూస్తూ ఉండిపోయింది. ఆమె కళ్ళు కత్తుల్లా మారి తనని పొడిచినట్లు అనిపించింది మాదేవకి.

యమునవ్వ తను ఎక్కాల్సిన బస్ కోసం ఎదురుచూస్తూ కూచున్నపుడు ఏవో ఆలోచనలతో ఆమె కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి. వందలాది మందితో నిండిన ఈ బస్టాండ్లోనే తన జీవితంలో భయంకరమైన చీకటి రోజు వంటిది అనదగినది వచ్చింది. అప్పటికి ఆమెకి పెళ్ళయి ఏడాది అయి ఉంటుంది. యమునవ్వ ఆ కుటుంబంలో పెద్దకూతురు, ఆమె తర్వాత ఎన్నో ఏళ్ళకి దేవుడి దయవలన తల్లికి చిన్నారి ప్రశాంత్ పుట్టాడు.

ఒకరోజు వాళ్ళంతా యమునవ్వ అమ్మమ్మ గారింటికి వెళ్ళడానికి బస్టాండ్కి వచ్చారు. వాళ్ళమ్మ పూలూ పళ్ళూ కొనడానికి వెళ్తూ పిల్లాడిని చూసి బాధ్యత యమునవ్వకి అప్పగించింది. అక్కడంతా జనాలతో నిండిపోయి ఉంది. అక్కడ ఉన్న పెద్ద చెత్త కుప్ప దగ్గర ఎవరో మూత్ర వినర్జన చేస్తున్నారు. అది చూసి ప్రశాంత్ కూడా అక్కకి చిటికెన వేలు పైకి చూపించాడు. ఆ పిల్లాడిని అక్కడికి వెళ్ళమని చెప్పింది యమునవ్వ. దూరం నుంచి పిల్లాడిని చూస్తూ నిలబడింది. ఇంతలో వాళ్ళిద్దరి మధ్యకి ఒక బస్సు వచ్చి ఆగింది. ఒకవైపు బస్సెక్కుడానికి జనాలు కొట్టుకుంటుంటే ఇంకోవైపు పిల్లాడు మూత్ర వినర్జన చేస్తున్నాడు. అరుపులు పెడబొబ్బలు సాగుతూనే ఉన్నాయి.

బస్సు కదిలి వెళ్ళాక చెత్త కుప్ప వైపు చూసి గతుక్కుమంది యమునవ్వ. అక్కడ పిల్లాడు లేడు, ఆమెకి ఆపుకోలేనంత ఏడుపు, కంగారు పుట్టాయి. ‘పరస్య, పరస్య’ అని అరుస్తూ గట్టిగా ఏడవడం మొదలుపెట్టింది. తల్లి వచ్చి పిల్లాడు కనపడకపోవడం చూసి ఆపుకోలేని ధ్వుఖం, కోపంతో యమునవ్వని చితకబాదింది. ‘నా గారాబు కొడుకుని మింగిన దయ్యావివి నువ్వ’ అని శాపనార్థాలు పెట్టింది. ఎన్ని చోట్లా, ఎంత వెతికినా పిల్లాడి ఆచూకీ మాత్రం దొరకలేదు.

జనాలు యమునవ్వని రకరకాలు మాటలు అనేవారు. పూర్వీకుల ఆస్తి మీద కన్నేసి యమునవ్వే పిల్లాడిని ఎక్కడో వదిలేసిందని కొందరు చెప్పుకునేవారు. మరికొందరేమో ఒకడుగు ముందుకేసి, ‘పిల్లాడిని బావిలోకి తోసి చంపేసిందని’ చెప్పుకునేవారు. తల్లి మాట్లాడే ప్రతీ మాటా ఆమెని దోషిగా నిరూపించేది. తన గారాబు కొడుకు గురించిన మనోభతోనే తల్లి ఏడాది తిరిగిలోపు చనిపోయింది. ఒంటరిగా మిగిలిన తండ్రి పెద్దగా మాట్లాడేవాడు కాదు.

యమునవ్వ కొన్నిసార్లు తల్లి ఫోటో ముందు కూర్చుని ‘అమ్మా! ఇదుగో చూడు, తమ్ముడు దొరికాడమ్మా! నేనే వెతికి పట్టుకుని వాడిని మీ దగ్గరకు తీసుకువచ్చాను!’ అని వారం సంత నుండి తెచ్చిన ఆటబొమ్మని కదిలించేది. ఎందుకో మరి అది ఏ విధమైన శబ్దం చేసేది కాదు.

తలుపు దగ్గర నిలబడి పిల్లాడి కోసం ఎదురుచూస్తూ ఉండేది. ‘వాడు బడికి వెళ్ళాడు, తిరిగి వచ్చే సమయం అయింది’ అంటూ ఉండేది. పిల్లలు బడికి వెళ్లి తిరిగొచ్చేవేళ రోడ్డు వంకే చూస్తూ ఉండేది. వారానికో పది రోజులకో వారం సంతకి వెళ్ళినపుడు బస్టాండ్ దగ్గరున్న చెత్తకుప్ప దగ్గరికి వెళ్లి తమ్ముడి కోసం వెతుకుతూ ఉండేది. కొన్నిసార్లు ఏడుస్తూ అక్కడే కూలబడేది. అప్పుడు చుట్టూ ఉన్నవాళ్ళు ఆమెని ఓదార్చి బస్సెక్కించి, ఆ పెద్ద సంచిని జాగ్రత్తగా ఆమె పక్కన ఉంచేవారు.

అది యమునవ్వ వాళ్ళమ్మ తాను స్వయంగా అల్లి కూతురికి ప్రేమగా ఇచ్చిన సంచి.

ఆ హడావిడిలో బస్సెక్కే వాళ్ళందరినీ కలియజూస్తూ సంచితోని ఆటబొమ్మని బైటకి తీసి కదిలిస్తూ యమునవ్వ చెప్పింది...

“తమ్ముడు పెద్దవాడయ్యాడు కానీ నన్ను మాత్రం గుర్తు పట్టడం లేదు.”

ఆమెకూ అందులో భాగం!

ఎన్నో కలలు... మరెన్నో కోరికలు... సరికొత్త జీవితం ఆరంభించిన ఆ క్షణం...
అప్పటివరకూ తనదైన జీవితంలో మరో వ్యక్తికి సంపూర్ణ అధికారమిచ్చి,
కుటుంబం కోసం దినమంతా శరీరం, ఆలోచనను ధారపోసి..
'నాకేమైనా వారే తోడుగా ఉంటారు' అనుకున్న నమ్మకమే
విడిపోదామంటే..? 'కలకాలం కలిసుందామన్న' వాగ్దానం
అర్థాంతరంగా ముగిసిపోతే..? చివరికి చట్టమైనా నిండు ధైర్యాన్ని
పంచుతుందని ఆశించడం న్యాయమే! అయితే ఇప్పటిక్కడ
సవరణలతో రూపొందుతున్న వివాహ చట్టాలు విడాకుల
పాలైన మహిళల జీవితాలకు అండగా ఉంటున్నాయా?
అదే ఇప్పుడు తరచి చూడాల్సిన అంశం.

చట్టం

జరిగింది. మహిళా సంఘాలు, వివిధ సామాజిక సంస్థలు దీన్ని వ్యతిరేకించాయి. ఇక్కడ నియమించిన కమిటీ రిపోర్టు సూచనల మేరకు వివాహ కాలంలో సంపాదించిన ఆస్తిలో భార్య సహకారం కూడా ఉంటే ఆ ఆస్తిలో భార్యకూ భాగం ఉండాలి. అయితే ఇక్కడ భార్య ఆర్థికపరంగా కాకుండా తన కుటుంబానికి అందించిన సహకారం పరిగణనలోకి తీసుకోలేదు.

➔ ఈ బిల్లు రెండోసారి రాజ్యసభలో ప్రవేశపెట్టినప్పుడు కొత్త నియమాన్ని జోడించారు. దీనిని బట్టి భర్త ఆమెకు ఆర్థిక ఆధారాన్ని చెల్లించే క్రమంలో స్థూల మొత్తంగా కానీ లేదంటే స్థిర, చరాస్థిలో వాటా కానీ ఇవ్వచ్చు. అయితే ఇవి వివాహ కాలంలో సంపాదించినవై ఉండాలి. ఇక ఇక్కడ భార్యకు సదరు ఆస్తిలో ఎంత వాటా వస్తుందనే విషయం మాత్రం కేసును బట్టి కోర్టులు నిర్ణయిస్తాయి. అయితే మహిళా సంఘాలు భార్యకు సమాన వాటా చెందాలనే వాదన వినిపించాయి.

➔ కుటుంబ చట్టాలపై పనిచేస్తున్న కొందరు లాయర్లు, మహిళా బృందాలు గుర్తించిన ప్రకారం భర్త విడాకులను కోరినప్పుడు భార్య ఇవ్వడానికి సమ్మతించరని తెలుస్తోంది. దీనికి కారణం విడాకులు తీసుకున్న తర్వాత అవసరమైన ఆర్థిక ప్రత్యామ్నాయం ఆమెకు లేకపోవడమే. అంతేకాక విడాకులు పొందిన స్త్రీ పట్ల సమాజం నిండా పూర్వకంగా వ్యవహరించడమూ స్త్రీని అభద్రతా భావంలోకి నెట్టేస్తుంది. నిజానికి ఎక్కువ విడాకుల పిటిషన్లు పురుషులు మొదటిగా వేస్తారు. మొదట మహిళే గనుక కేసు ఫైల్ చేస్తే అవి ఎక్కువగా మెయింటెనెన్స్, నివాసం, కట్టుం తిరిగి ఇచ్చేయమనే అభ్యర్థనలే ఉంటాయి.

➔ ఈ సందర్భంలో ఆల్ ఇండియా డెమోక్రటిక్ ఉమెన్స్ అసోసియేషన్ (ఐద్వా) సూచనలు పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. కుటుంబ అభివృద్ధిలో భాగంగా ఇంట్లో అన్ని పనులు చేసి సహకరించే మహిళ కష్టాన్నీ ఇక్కడ పరిగణనలోకి తీసుకోవాలని చెప్పారు. అన్ని కమ్యూనిటీల, మతాలకు చెందిన మహిళలకు

వైవాహిక ఆస్తిలో సమాన భాగం ఇవ్వాలిందేనని సూచించారు. ఇక ఇతర క్లాజ్లను పరిశీలిస్తే అసలు వైవాహిక ఆస్తిని స్వతంత్రంగా నిర్వచించాలని ఐద్వా కోరింది. భర్త / భార్య కొచ్చే వంశపారంపర్య ఆస్తితో పాటు బహుమతిగా పొందిన ఆస్తుల విషయంలోనూ ఒక స్పష్టత రావాలని అన్నారు.

➔ విడాకులు తీసుకున్న మహిళలకు ఆస్తిలో ఎంత వాటా రావాలన్న విషయాన్ని కోర్టు నిర్ణయానికే వదిలేస్తే ఆ ఆస్తిలో సగం కంటే చాలా తక్కువే ఆమెకు అందుతుంది. కోర్టులు కూడా మనుషుల నిర్ణయాలు, అభిప్రాయాల మేరకే నడుస్తాయి. కనుక లాయర్లు, సామాజిక కార్యకర్తల అభిప్రాయం ప్రకారం న్యాయవ్యవస్థలోని సెక్షన్లు ఇరుకైనవే కాదు అవి మహిళల పట్ల పితృస్వామ్య భావజాలంతో వ్యవహరిస్తాయని అంటున్నారు. అందుకే చాలా కోర్టులు విడాకుల తర్వాత భార్య పిల్లల జీవన ప్రమాణాల్లో ఏర్పడుతున్న లోటును పూడ్చలేక పోతున్నాయని వారు వాదిస్తున్నారు.

➔ కెనడా లాంటి దేశాల్లో దీనికి భిన్నంగా విడాకులు తీసుకున్న భార్యకు వైవాహిక ఆస్తిలో సమాన హక్కును కల్పిస్తున్నారు. ఇంట్లో కుటుంబ అవసరాలను తీర్చడంతో పాటు పిల్లల సంక్షేమాన్ని చూసుకునే భార్య చేసే ఇంటి పనిని, ఆర్థిక ప్రతిఫలాన్ని పొందే బయట చేసే పనితో సమానంగా చూడటం వల్లనే ఇది సాధ్యపడింది.

➔ అందుకే కోర్టు కూడా పార్లమెంటును ఆదేశిస్తూ, వివాహ చట్టాల్లో చేసే సవరణలు భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 15(1) ని అనుసరిస్తూ ఉండాలని చెప్పింది. మహిళలను వైవాహిక అంశాల్లోనూ సమానంగా చూడలేనప్పుడు సమాన భద్రత, ఆర్థిక, ఇతర భద్రతలు వారికి కలగనప్పుడు అది వివక్ష కిందకే వస్తుందని, విడాకులకు సంబంధించిన విషయంలోనూ ఇదే వర్తిస్తుందని స్పష్టం చేసింది.

➔ వివిధ అధ్యయనాల ప్రకారం చాలా మంది పురుషులు విడాకులు తీసుకోవడానికి కారణం వారు ఇతర సంబంధాలను కలిగి ఉండటమో, లేదా మరో వివాహానికి సిద్ధపడటమో, లేదా ప్రస్తుత భాగస్వామితో కలిసుండటానికి ఇష్టపడకపోవడమో, లేదా మరింత కట్టుమో, మగ బిడ్డ కావాలనుకోవడం వంటివి ఎన్నో ఉన్నాయి. ప్రస్తుతమున్న చట్టాలు ఇతర పార్టీ తప్పును నిరూపించకుండా విడాకులు మంజూరు చేయవు. ఇక్కడ చాలామంది భర్తలు తమ భార్యల విషయంలో నిరూపించలేని ఆరోపణలు చేస్తారు. అందుకే భార్యతో సంధి చేసుకొని, ఇరువురి అంగీకారంతో విడాకులు తీసుకునే ఏర్పాటు చేసుకుంటారని అధ్యయనాలు వెల్లడిస్తున్నాయి.

➔ ఇలాంటి ఎన్నో సందేహాలు, సమస్యలున్న 2010 బిల్లుని తిరిగి మరలా రూపొందించాలని ఐద్వా లాంటి సంఘాలు గట్టిగానే డిమాండ్ చేస్తున్నాయి. అందులో విడాకులకు సిద్ధపడిన దంపతులకు వైవాహిక ఆస్తులన్నింటినీ సమానంగా వంచిచ్చే వెసులుబాటు కల్పించాలని అడుగుతున్నాయి. న్యాయవ్యవస్థ కూడా దీనిపై స్పష్టమైన ఆదేశాలు ఇవ్వాలి. అప్పుడే వివాహ సంబంధంలోనూ సమాన హక్కులు సాధించడం సాధ్యపడుతుంది. ♦

అప్పుడు చెన్నై నగరాన్ని వరద ముంచెత్తింది! ఇలాంటి ప్రకృతి వైపరీత్యాలకు ఎవరి జీవితాలు చిద్రమవుతాయో ప్రత్యేకంగా చెప్పనవసరం లేదు. బడుగు వర్గాలు, అణగారిన జనాలే బాధితులక్కడ. అప్పుడు జర్నలిస్టుగా ఉన్న ప్రియదర్శిని పళని వారి జీవితాల్ని దగ్గర నుంచి చూశారు. వారాల తరబడి ఆ మహిళల బతుకుకోణాల్ని నిశితంగా పరిశీలించారు. అణగదొక్కుబడిన వర్గాల మహిళల గొంతుక మూగబోతే ఎన్ని జీవిత కథలు మరుగునపడతాయో ఆమెకు అర్థమైంది. అందుకే 'ది బ్లూ క్లబ్' అనే సంస్థను ఏర్పాటు చేశారామె.

ఇది చాలామందికి సుపరిచితమైన చిత్రం... “మురికివాడల్లో వాటర్ ట్యాంక్ వచ్చిందంటే చాలు.. ఆడోళ్లంతా బిందెలు పట్టుకొని పరుగెడుతారు. క్యూలో పెట్టిన బిందెల దగ్గరో... నీటిని పట్టే ట్యాప్ దగ్గరో... జుట్టులు పట్టుకొని వీరంగం ఆడతారు..”. ఇది చాలా సినిమాల్లోనే కాదు, ఎన్నో సందర్భాల్లో కామెడీ ట్రాక్ గా పనిచేసే సందర్భం. కానీ నీళ్ల ట్యాంక్ దగ్గర పడిగాపులు పడే మహిళలకు అది ఒక నిరాశ, నిస్సహల వేదనని ఎంతమంది గుర్తిస్తారు? ఆ రోజు ఇంట్లో నీరు లేకపోతే ఎలా గడపాల్ని వస్తుందో.. కదా? ఇలా కనీస సౌకర్యాలకు దూరంగా బతికే బతుకుల్లో ప్రతి దశా ఒక ఫజిల్. ప్రతిరోజూ ఒక యుద్ధం. సరిగ్గా ఈ బతుకు వెతలే ప్రియదర్శినీని ప్రేరేపించాయి. ‘ది బ్లూ క్లబ్’ ప్రారంభించడానికి కారణమయ్యాయి. వారి జీవితాలను వారే చిత్రాలుగా మలచడానికి ఈ వేదిక, ఒక అవకాశం. ఫిల్మ్ మేకింగ్ వర్క్ షాప్ లు నిర్వహించడంతో పాటు అణగారిన వర్గాలకు చెందిన మహిళ జీవిత కథలను, జీవన గమనాలను ఇక్కడ డాక్యుమెంట్ చేస్తారు.

ఆమె అనుభవం

చెన్నైకి చెందిన ఇండిపెండెంట్ డైరెక్టర్, ఫిల్మ్ మేకర్ అయిన ప్రియదర్శిని ఏరో నాటికల్ ఇంజనీరింగ్ పూర్తిచేశారు. తర్వాత ఏషియన్ కాలేజ్ ఆఫ్ జర్నలిజం చదివారు. ఉన్నత విద్యను పూర్తిచేసుకున్న ఆమె ‘ఇండియా టుడే’ వంటి మీడియా సంస్థల్లో కొన్నాళ్లు పనిచేశారు. ఆ తర్వాత ఆమె పూర్తిస్థాయి ఫిల్మ్ మేకర్ గా మారాలని నిశ్చయించుకున్నారు. అణగారిన కులాలతో పాటు.. సమాజంలో జెండర్ కోణాలపై చిత్రాలు రూపొందించాలని నిర్ణయించుకున్నారు. ఇప్పటికే ఆమె వివిధ లఘు చిత్రాలు, డాక్యుమెంటరీలను తీశారు.

వీటిలో 19వ శతాబ్దానికి చెందిన ఉద్యమకారిణి. స్త్రీవాద సంఘసంస్కర్త సావిత్రిభాయ్ పూలే జీవితం ఆధారంగా తీసిన ‘గో, గెట్ ఎడ్యుకేషన్’ కూడా ఒకటి. అలాగే హర్యానాలో దళిత మహిళలపై జరుగుతున్న అత్యాచారాలపై ‘దళిత్ ఉమెన్ ఫైట్’ అనే చిత్రం నిర్మించారు. ఆ తర్వాత ఆల్ ఇండియా దళిత్ మనిలా అధికార్ మంచ్ తో కలిసి ఆమె నిర్మించిన చిత్రాన్ని ఐక్యరాజ్య సమితి మానవహక్కుల కౌన్సిల్ లోనూ ప్రదర్శించారు. ప్రియదర్శిని ‘ది బ్లూ క్లబ్’ నిర్వహించడంతో పాటు ‘బైడే-మిల్లెట్ ఇంటర్వేషన్ ల్ అకాడమీ ఆఫ్ మీడియా స్టడీస్’లో గెస్ట్ లెక్చరర్ గా పనిచేస్తున్నారు. అంతకు మించి, ‘స్త్రీ ఇలాగే ఉండాలి’ అని సమాజంలో బలపడిన అభిప్రాయాన్ని బద్దలు చేసేందుకు కృషి చేస్తున్నారు.

కథలుగా నిక్షిప్తం

‘ది బ్లూ క్లబ్’ లో ఫిల్మ్ మేకింగ్ వర్క్ షాపులతో పాటు మహిళలు తమ కథల్ని తామే రాసుకోవడానికి

ప్రోత్సహిస్తుంటారు. దానికోసం రైటింగ్ వర్క్ షాపుల్ని నిర్వహిస్తారు. నిజానికి రోజువారీ కూలి చేసుకునే ఈ మహిళలు ఒకరోజు పని మానుకొని, వర్క్ షాపుకు హాజరు కావడమంటే ఒకరోజు కూలి డబ్బుల్ని పోగొట్టుకోవడమే. అయినా వారి కథలు అంతకుమించిన విలువగలవిగా ప్రియదర్శిని భావిస్తారు. ఆ కథలు సమాజానికి తెలియాలంటారు. దళిత మహిళల అభివృద్ధికి తోడ్పడేందుకు ఈ క్లబ్ క్రౌడ్ ఫండింగ్ ద్వారా విరాళాలు సేకరిస్తారు. 15 నుంచి 25 ఏళ్ల వయసున్న మహిళలకి ఈ వర్క్ షాపులు నిర్వహించి, కథారచనలో, ఫిల్మ్ మేకింగ్ లో వారిని ప్రోత్సహిస్తారు. దీనికోసం క్లబ్ సభ్యులు మూడు నెలల పాటు సదరు మురికివాడలోనే నివసిస్తారు. అక్కడ మహిళలకు ఖాళీ సమయం ఉన్నప్పుడు అందరికీ అనువైన స్థలంలో వర్క్ షాప్ నిర్వహిస్తారు. దళిత మహిళలు అభివృద్ధి కోసం తమ వంతు కృషి చేస్తున్నారని ప్రియదర్శిని. ఇప్పుడు ‘ది బ్లూ క్లబ్’

మహిళలకు ఫెలోషిప్ కార్యక్రమం

‘ది బ్లూ క్లబ్’ ఈ మధ్యనే ఒక ఫెలోషిప్ కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది. ఇది ప్రత్యేకంగా దళిత మహిళలు, క్విర్ వ్యక్తుల కోసం కేటాయించబడింది. దేశంలో ఇలాంటి ఫెలోషిప్ ప్రోగ్రామ్ మొదటిదని చెప్పొచ్చు. ఆన్ లైన్ ద్వారా నిర్వహించే ఈ కార్యక్రమంలో దేశవ్యాప్తంగా 15 మందిని ఎంపిక చేసుకుంటారు. నవంబరు మధ్య నుంచి ప్రారంభమయ్యే మూడు నెలల ఈ ఫెలోషిప్ ప్రోగ్రామ్ కు రూ. 30 వేల వేతనం అందిస్తారు. ఈ ఫెలోషిప్ ప్రోగ్రామ్ కి అప్లి చేసుకోవడానికి 2020, అక్టోబర్ 10 చివరి తేదీ. దీనికోసం ‘ది బ్లూక్లబ్.ఓఆర్జి’ అనే వెబ్ సైట్ సందర్శించాలి.

నిర్వహించే కార్యక్రమాలు ఎంతోమంది అణగారిన బతుకుల్లో ఆశలు నింపుతాయి. రేపటి తరాల కోసం నేటి తమ జీవితాలను కథలుగా నిక్షిప్తం చేయడానికి సహకరిస్తోంది. ♦

గాంధీతెల్లాలి..

ప్రతిఘటించాలి..

ఆమెకు కావాలి న్యాయం..
ఆమెకు కావాలి అహారం..
ఆమెకు కావాలి ఆరోగ్యం..
ఆమెకు కావాలి స్వేచ్ఛ..
ఆమెకు కావాలి అధికారం..
ఆంక్షల.. ఆభివత్స.. కంచెల్లో
ఆమె ఆక్రోశిస్తోంది..
ఇప్పుడు చేయాల్సింది
శోకించడం కాదు.
వివక్షపై గొంతెత్తాలి.. హింసకు
ప్రతిఘటించాలి..
ఈ నేపథ్యంలో నీ ఎదుర్కొంటున్న
అనేక సమస్యలపై ప్రత్యేక కథనం..

శాంతిశ్రీ
8333818985

‘కోవిడ్ 19తో దేశంలో మహిళలు మరింత వివక్షకు గురయ్యారు. వారి జీవితాలు తీవ్రంగా ప్రభావితమయ్యాయి..” అని ఐక్యరాజ్య సమితి స్యయంగా పేర్కొంది. కరోనా ప్రభావంతోనే దిగజారిన ఆర్థిక పరిస్థితులతో రాబోయే ఐదేళ్లలో బాల్య వివాహాలు కోట్ల సంఖ్యలో పెరుగుతాయని కొన్ని సర్వేల అంచనా. ఐపిసి, సిఆర్పిసిలతో పాటు ఎవిడెన్స్ చట్టాల్లోనూ తెస్తానంటున్న మార్పు చెప్పకపోయినా మనుస్మృతి మార్గదర్శకంలో అవి రూపుదిద్దుకోబోతున్నాయని వినిపిస్తోంది. అత్యాచారాలు, కులదురహంకార హత్యలు నిత్యవృత్తమయ్యాయి. డిజిపి స్థాయి అధికారే తన భార్యపై చేసిన దాడి వీడియోల్లో వెలుగులోకి వచ్చింది. ఇది, ఈనాడు మహిళలకు లభిస్తున్న ‘రక్షణకు ఒక సాక్ష్యం. కనపడని ఇలాంటి గృహహింస ఉదంతాలు దేశంలో ప్రతిరోజూ ఎన్నో ..!

మహిళల ఆరోగ్యం గురించి పరిశీలిస్తే.. కుటుంబంలో ఆమెది ఆఖరి ప్రాధాన్యమే. ఇంటిదు వాకీరి చేసినా ఆమె శ్రమకు విలువలేని దుస్థితి. కరోనా కాలంలో ఆమెపై

ఇంటిపని భారం రెట్టింపు అయింది. ఆమె చుట్టూ ఆంక్షలు, ఆధిపత్యం కంచెలు లేకుండు మించి అబ్బుతుని ఉన్నాయి.

అంతులేని పనిభారం

ఇంటా బయటా స్త్రీలపై పనిభారం కోవిడ్ తెచ్చిన మరో ఉపద్రవం. భర్త, పిల్లలు ఇంట్లోనే ఉండటంతో వంట మాత్రమే కాక అన్నీ సమకూర్చే పని, అదనపు రుమలు, సౌకర్యాలు, సంతృప్తి పరచాల్సి రావడం.. వెరసి స్త్రీలపై పెరిగిన ఇంటి పనిభారం. మధ్య తరగతి కుటుంబాల్లో కరోనా వేళ ఇంటిపనివారిని ఆపడంతో ఇంటిపని మరింత భారమైంది. కొన్ని కుటుంబాల్లో పురుషులు ఇంటిపని బాధ్యత తీసుకున్నారు. అమెరికాలో జరిగిన ఓ సర్వేలో 2,200 మంది మహిళలు పాల్గొన్నారు. అందులో 70% మంది ఇంటిపని

బాధ్యత అంతా తమదేనని చెప్పారు. 88% మంది తమ భర్తల కన్నా తామే పిల్లల చదువులకు ఎక్కువ సమయం కేటాయిస్తున్నామని చెప్పారు. 46% మంది పురుషులు తాము అదనపు బాధ్యతను తీసుకుంటున్నట్లు చెప్పారు. కానీ 3% మంది మహిళలు మాత్రమే ఈ అభిప్రాయంతో ఏకీభవించారు. ఇంటిపని పురుషులు 52 నిమిషాలు చేస్తే స్త్రీలు 360 నిమిషాలు! ఆరు రెట్లు ఎక్కువగా స్త్రీలు పనిచేస్తున్నారు. ఇంటి నుండే పని చేసే ఐటి రంగం మహిళల నుండి ఇతర ఉద్యోగినులు వరకూ ఆదనపు పని చేస్తున్నారు. క్షేత్రస్థాయికి పనికి వెళ్లేవారు రవాణా సౌకర్యాలు లేక నడిచి వెళ్లాల్సిన పరిస్థితి. ప్రధానంగా అత్యవసర

ఆగని కులదురహంకార హత్యలు

ప్రజయే-అప్పుత ఉదంతం మరిచిపోలేదీంకా.. ప్రజయేని అత్యంత దారుణంగా అమ్మత కళ్ల ముందే హత్య చేసిన సంఘటన సంచలనం సృష్టించింది. కూతుర్ని నడిరోడ్డుపై కొబ్బరి బోండాం కత్తితో సరికిన ఒక మనోహరాచారి ఘటన పట్టపగలే జరిగింది. ఆధునిక యుగంలోనూ కులానికి ఎంతగా ప్రాధాన్యత ఇస్తున్నామో ఇటీవల జరిగిన హేమంత్-అవంతి సంఘటన మరోసారి రుజువు చేసింది. ఇద్దరినీ కిడ్నాప్ చేసి, హేమంత్ను కిరాతకంగా చంపేశారు. పలమనేరులో నిండు చూలాల్ని చంపిన తండ్రి, మంచీర్యాల, గుంటూరు, ప్రకాశం ఇలా హర్యానా ఖాప్ వంచాయితీలు తెలుగురాష్ట్రాల్ని దేశాన్ని కమ్మేశాయి. ఇవి పరువు హత్యలే మాత్రం కావు. మూర్ఖత్వపు మూఢాచారాల పెంచి పోషించే వారందరూ ఈ హత్యలలో భాగస్వామి. “కులాల పేరుతో హత్యలు చేసుకోవద్దు, కులాంతర వివాహాలూ సమర్థనీయం” ఈ విషయాన్ని 1955లో హిందు కోడ్ బిల్లు ద్వారా అమోదించుకున్నాం. గత రెండు దశాబ్దాల్లో 44,412 హత్యలు (ప్రేమ-పెళ్ళి వ్యవహారాల్లో జరిగిాయని ప్రభుత్వ గణాంకాలే చెబుతున్నాయి. గ్రామంలో 30%, పట్టణాల్లో 20% కుటుంబాలు అంటరానితనాన్ని పాటిస్తున్నాయి. మొత్తం వివాహాల్లో కులాంతర వివాహాలు ఐదు శాతంలోపేసినని నేషనల్ కౌన్సిల్ ఫర్ అప్రెడ్ ఎకనామిక్ రీసెర్చ్ వెల్లడించింది. బయటపడని కేసుల్ని లెక్కిస్తే వాస్తవ సంఖ్య అంతకన్నా ఎక్కువే!

ఉత్తరప్రదేశ్లో హత్రాస్ దారుణం.. 19 ఏళ్ల దళిత అమ్మాయిపై నలుగురి సామాహిక హత్యాచారానికి పాల్పడి, నాలుక తెగేశారు. ఈ దుర్ఘటనపై ఇప్పుడు దేశం మొత్తం దర్బరిల్లిపోతుంది. ఆ తర్వాత ప్రభుత్వం, అధికారులు వ్యవహరించిన తీరు ఆక్షేపణీయంగా ఉంది. మనుస్మృతి పాలనలో కులం, మతం ముందుకుతెచ్చి, నేరస్థుల వక్షాన వకాల్తా పుచ్చుకోవడం ప్రమాదకర ధోరణి. రోజుకు మూడు అత్యాచారాలు.. ఆరు హింసలు.. రీతిన కోవిడ్ కాలంలో స్త్రీలపై దారుణాలు పేట్రేగిపోయాయి. హత్రాస్ ఘటనలో ప్రభుత్వం, అధికారులు సాక్ష్యాటనను నిలుపునా కాల్చి బూడిద చేశారు. ఇది నేరమే. దీనిపైనే 40 మంది మహిళా న్యాయవాదులు సుప్రీం కోర్టు ప్రధానన్యాయమూర్తికి లేఖ రాశారు. ఈ ప్రభుత్వంపై ఎన్నో ఎన్నీ అక్రూపిణీ కేసు నమోదు చేయాలనే డిమాండ్ ముందుకొచ్చింది. ఆ తల్లి పోలీసులు అబద్ధాలు చెప్పున్నారని నెట్టివోరు మొత్తుకుంటోంది. మరోవైపు బాధితురాలు అత్యాచారం జరిగిందని చెప్పినట్లు వీడియోలు బయటకు వచ్చాయి. దేశవ్యాప్తంగా ఈ ఘటనపై కరోనాలో కూడా పెల్లుబిగిన నిరసన, ప్రతిపక్షాల పర్యటనలు పాలకులపై ఒత్తిడిని తెస్తున్నాయి. మరోవైపు సుప్రీంలో ఆడిగే ప్రశ్నలకు ప్రభుత్వం చెప్పే సమాధానాలు సహేతుకంగా లేవు. ఈ నేపథ్యంలో

సర్వీసుల్లో పనిచేసే ఆశా, నర్సింగ్ స్టాఫ్, జర్నలిస్టులు, వైద్యులు, పారిశ్రామిక కార్మికులపై పనిభారం పెరిగింది.

అధికమవుతున్న ఒత్తిడి

ఇంటా బయటా శ్రమ అధికమే కాక, ఆర్థిక పరిస్థితులు ఆమెను మానసికంగా ఒత్తిడికి గురి చేస్తున్నాయి. ఉపాధి కోల్పోవడం, అత్యల్ప వేతనాలు పొందడం వంటివి మహిళల్లో మానసిక కుంగబాటు కలిగిస్తున్నాయి. ఆర్థిక సమస్యలతో కుటుంబం నడపడం ఆమెపై మరింత ఒత్తిడిని కలిగిస్తోంది. కరోనా కాలంలో మధ్యాహ్న భోజనం లేకపోవడంతో అటు కార్యక్రమాలకు పనిలేదు. ఇటు పిల్లలకు లిండి పెట్టడం తల్లులకు కష్టమవుతోంది. చేసిన అప్పులు తీర్చే మార్గం కనిపించక అయోమయ పరిస్థితి. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో కోవిడ్ గుర్తెత్తే ఒత్తిడి తట్టుకోలేక అత్యహత్యలకు పాల్పడుతున్న సంఘటనలున్నాయి. వలసలు ఆగిపోవడంతో ఎక్కడి వారక్కడే ఉండవలసి వచ్చింది. దానితో గ్రామాల్లో పని ఒత్తిడి పెరిగింది. వలస కార్మికులకు పని కల్పించటానికి కేంద్రం గరిబ్ కళ్యాణ్ అభియాన్ పథకం పెట్టింది. కానీ మన రాష్ట్రంలో ఈ పథకంలో ఒక్క జిల్లానూ చేర్చలేదు. అనంతపురం, విజయనగరం లాంటి కరువు జిల్లాలనూ ఎంపిక చేయలేదు. మిర్చి, చింతపండు, అక్వా సముష్ పనులు సగానికి పడిపోయాయి.

వీటన్నింటిలో ఎక్కువగా మహిళలే పనిచేసేది. ఫలితంగా పని లేక, వేతనాలు లేక ఒత్తిడికి గురవుతున్నారు. స్వయం సహాయక గ్రూపులకు

అత్యాచారాల పరంపర

దీనికి ప్రభుత్వాలు బాధ్యత వహించాలి. గృహహింస, లైంగిక వేధింపుల చట్టాలున్నా ఆచరణలో అవి లంతంత మాత్రంగానే అమలువుతున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో హక్కుల సాధన కోసం, పరిస్థితుల్లో మార్పు కోసం మహిళలు ఐక్యంగా గొంతెత్తాలి. ప్రశ్నించి, ప్రతిఘటించి మహిళలకు అర్థికంగా, మానసికంగా, ఆరోగ్యపరంగా, సామాజికంగా గొప్ప భరోసానిచ్చే సమాజాన్ని సాధించుకోవాలి.

బాధిత కుటుంబాన్ని ప్రభుత్వం భయభ్రాంతులకు గురిచేస్తోంది. రూ.50 లక్షలతో ఆ కుటుంబం చేత అబద్ధాలు చెప్పించడానికీ ప్రభుత్వం తెగబడుతోందంటే ఆ పాలకులు ఎవరి వక్షం పహిస్తున్నట్లు? ఈ ఘటన జరిగిన తెల్లారే ఆ రాష్ట్రంలో మరో చోట, మన పొరుగు రాష్ట్రం ఖమ్మం జిల్లాలో ఇంకో సంఘటన జరిగింది. ఇటీవల ఆంధ్రప్రదేశ్లో.. రాజమండ్రి, తెనాలి, నెల్లూరు, వెలిగండ, నకిరేకల్, ఒంగోలు, అనంతపూరిలో మైనర్ బాలికల మీద సాగిన దుర్భర్యలు అందుకు నిలువెత్తు నిదర్శనాలు. రక్షణ కల్పించాల్సిన పోలీసులు సైతం అత్యాచారాలకు పాల్పడిన సంఘటనలు త్రీకాకుళంలో, అమరావతిలో వెలుగులోకి వచ్చాయి. దిశ చట్టాన్ని తెచ్చామని, 21 రోజుల్లో నిందితులను విచారించి, శిక్షిస్తామని ప్రభుత్వం ఆర్థాటంగా ప్రకటించింది. కానీ ఇంతవరకు కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి ఆమోదమూ పొందలేదు. కానీ దిశ చట్టం పేరిట కేసులు నమోదు చేస్తున్నట్లు పోలీసులు ప్రకటనలు చేస్తున్నారు. వాస్తవానికి ఏమిటి అమలు జరుగుతుంది? నిందితుల పట్ల తీసుకుంటున్న చర్యలు ఎక్కడ? వరుస సంఘటనలు ఆడపిల్లల పట్ల సమాజం, ప్రభుత్వం తీరును వేరెత్తి చూపిస్తున్నాయి. వెలుగులోకి రాని సంఘటనలు ఇంకెన్నో ఉంటాయి.

అందని పోషకాహారం

కోవిడ్ కాలంలో పోషకాహారమే ప్రధానం అని చెప్పున్నారు. కానీ ఈ కాలంలో ఆర్థిక పరిస్థితులు మరింత దిగజారాయి. సహజంగానే కుటుంబంలో ఆహారం విషయంలోనూ అందరి తర్వాతే ఆమె. ఇక పోషకాహారం ఆమెకు అందేది ఎక్కడ? కరోనా కాలంలో అంగన్వాడీలు, రేషన్ ద్వారా ప్రభుత్వం అందించేదీ నాశనకంగానే ఉంది. ఇంటిపని కార్మికులు సుమారు నాలుగు లక్షల మంది ఉండవచ్చని అంచనా! వీళ్లందరూ కరోనా వేళ పనులు కోల్పోయారు. ఈ సంఖ్య ఒక్క విశాఖ నగరంలోనే 40- 50 వేల మంది ఉండొచ్చని అంచనా. వారిలో 90% మంది లాక్డౌన్ వల్ల పని నుంచి నిలిపివేయబడ్డారు. ఈ మధ్యనే కోందరిని పనులకు పిలుస్తున్నారు. షాపు వర్కర్లు, ఒంటరి మహిళలు పరిమిత సమయంలోనే పనిచేస్తున్నారు. వారు అత్యల్ప వేతనాలు పొందుతూ పోషకాహారం ఎలా తీసుకుంటారు? ప్రజా రవాణా నడుపాయాలో లేక ఆరో వాళ్ళిలు పెరగడమూ మహిళల పనికి అటంకాలుగా మారాయి. ప్రైవేటు టీవర్కర్లు, భవన నిర్మాణ కార్మికులు, చేతిపనివారు, చింతపండు పలిచేవారు, మిర్చి తొడాలు తీసేవారు, వ్యవసాయ పనులకు వెళ్లేవారు... ఇలా లక్షలాది మహిళలు పనులు కోల్పోయారు. అర్థకలితే ఆహారమే ఏర్పాటు చేసుకోలేని పరిస్థితులుంటే ఇక పోషకాహారమెక్కడ? దీనికి ప్రభుత్వాలు పూనుకున్నది ఎక్కడ? ఒక్క కేరళ రాష్ట్రం మాత్రమే ఈ కాలమంతా ఇంటికి పూర్తిస్థాయి నిత్యావసరాలు, కూరగాయలు పంపిణీ చేసింది.

కోల్పోయారు. అర్థకలితే ఆహారమే ఏర్పాటు చేసుకోలేని పరిస్థితులుంటే ఇక పోషకాహారమెక్కడ? దీనికి ప్రభుత్వాలు పూనుకున్నది ఎక్కడ? ఒక్క కేరళ రాష్ట్రం మాత్రమే ఈ కాలమంతా ఇంటికి పూర్తిస్థాయి నిత్యావసరాలు, కూరగాయలు పంపిణీ చేసింది.

అధికార నిర్బంధం

ప్రజలు, స్త్రీల సమస్యలపై ఉద్యమిస్తున్న వారిపై కేసులు పెట్టి, ఆరెస్టులు చేయడంలో కేంద్ర-రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఉత్సాహంగా ఉన్నాయి. భీమా కోర్గావ్ కుట్ర కేసులో సుధా భరద్వాజ్, సోమనీసేను ఆరెస్టు చేసి, ఏళ్లు గడుస్తున్నాయి. ఢిల్లీలో పౌరసత్వ

ఆరోగ్యం విషయం వచ్చేసరికి ఇంట్లో ఆమె స్థానం ఆఖరునే.. ఎలాంటి పరిస్థితులు చుట్టముట్టినా.. స్త్రీల ప్రసవం వాయిదా వేయడానికి వీలులేదు. అందుకు సంబంధించి కూరగాయలు పంపిణీ చేసింది. క్షిప్ర సమయంలో అందించే చికిత్స లేకపోవడం.. ఒకవేళ సర్గర్ అవసరమైతే చేసే సౌకర్యాలు లేకపోవడం.. వెళ్లడానికి తగిన రవాణా ఏర్పాట్లు, వైద్యులు లేనందున జిల్లా కేంద్రంలోనే నానా అవస్థలు పడుల్సిన దుస్థితి. కోవిడ్ పరీక్షల్లో కనీసం గర్భవతులకు ప్రాధాన్యత లేకపోవడం.. దీనివల్ల మార్గమధ్యంలోనే మరణించడం దారుణ స్థితి. గర్భవతులకు, పసిబిడ్డల తల్లులకు కోవిడ్ సోకితే హైరిస్కి రోగులుగా గుర్తించి, ఆసుపత్రుల్లో చేర్చుకుని వైద్యం చేయాలి. మన రాష్ట్రంలోనే గుంటూరు జిల్లాలోని వేమూరు మండలం నుంచి వచ్చిన ఓ గర్భిణీ కోవిడ్ పాజిటివ్ అని తెలిసి ఇంటికి పంపినట్లు వార్తల్లోచ్చాయి. కరోనా వేళ అన్ని ప్రభుత్వానుపత్రుల్లో కుటుంబ నియంత్రణ

ఆరోగ్యం ఆఖరు ప్రాధాన్యం..

సవరణ చట్టాన్ని ఉపసంహరించుకోమని జరిగిన ఆందోళనల్లో పాల్గొన్న నటషా దేవాంగనాను ఆరెస్టు చేశారు. ఇటీవల బృందావరత్ తదితర నేతలకు చోటిసులు అందాయి. కాశ్మీర్ స్త్రీల పరిస్థితి నిర్బంధంలో ఉన్నట్లే. మనరాష్ట్రంలోనూ లాక్డౌన్ సమయంలో మద్యం షాపులు మూసేయాలని, ఉపాధి చూపించాలని, కోవిడ్ కాలంలో భృతిని ఇవ్వాలని, విద్యుత్ లాభాలు తగ్గించాలని, ఎల్జీ పాలిమర్స్ను తరలించాలని చేసిన అనేక ఉద్యమాలపై పాలకులు ఉక్కుపాదం మోపారు. ఈ ఉద్యమాల్లో అనేకమంది మహిళా పాల్గొన్నారు. పోలవరం ఏజెన్సీలో భూముల కట్టాను ప్రతిఘటించినందుకు సోడెం దుర్గ తదితరులను నిర్బంధించారు. అమరావతిని రాజధానిగా కొనసాగించాలని, తమ భూములకు కొలు చెల్లించాలని కోరుతున్నవారిని అక్రమంగా నిర్బంధించి కేసులు పెడుతున్నారు.

ఆపరేషన్లు నిలిపివేశారు. ఫలితంగా ప్రైవేటు ఆసుపత్రులకు సామాన్యులు పైతం రూ. 20 వేల మించి ఖర్చుపెట్టాల్సిన వస్తుంది. అవాంఛిత గర్భాలు వచ్చి అదనపు సమస్యలకు కారణమవుతున్నాయి. ఈ సమయంలో పురుషులకు వేసక్రమే పరిష్కారం. దాన్ని ప్రచారం చేసి ప్రోత్సహించాలి. సహజంగానే స్త్రీ సాధారణ ఆరోగ్య సమస్యలు నిర్లక్ష్యం చేయబడుతున్నాయి. ఇలాంటి వాటికీ వైద్యం నిరాకరించబడటం గర్హనీయం. ఆసుపత్రుల్లో వైద్య సిబ్బంది సంఖ్యా అవసరాలకు తగినట్లుగా లేదు.

'ఎప్పుడు జరగాల్సిన ముచ్చట అప్పుడే జరగాలి!' అంటుంటారు. నిజమే కానీ ఆ అప్పుడు ఎప్పుడనేది ఎవరు నిర్ణయించాలి? అసలు జరగాల్సిన ఆ 'ముచ్చట' వయసును బట్టి సహజంగా ఏర్పడే భౌతిక అంశమూ లేక పరిస్థితుల్ని బట్టి నిశ్చయించాల్సిన సామాజిక అంశమూ? అనేది మరి ప్రశ్న భారతీయ సమాజంలో ముఖ్యంగా పెళ్లి తంతు ఎప్పుడూ సరైన గాడిలో లేదన్నది చారిత్రాత్మకంగానూ చర్చనీయాంశమైన విషయం. ఈ తరుణంలో భారత స్త్రీకి వివాహ వయసును 18 ఏళ్ల నుంచి 21 ఏళ్లకు పెంచుతూ ఈ మధ్యనే కొత్త చట్టం చేశారు. ఇది ఎంత సమంజసమో పక్కన పెడితే స్త్రీ సంక్షేమార్థం ఇంతకు మించిన ఆలోచనేదో చేయాలన్నది నిపుణుల అభిప్రాయం.

భారతీయ స్త్రీ కావాల్సిన సమయానికి ఆమెకి ఉండాల్సిన వయసును దృష్టిలో పెట్టుకొని, ప్రభుత్వాలు వివాహ వయసుపై నిర్ణయం తీసుకుంటున్నాయి. అయితే దీనికి ప్రధానకారణం దేశంలో నానాటికీ పెరిగిపోతున్న మాతృ మరణాలు, పౌష్టికాహార లోపాన్ని సరిచేయడానికే అనేది గుర్తించాల్సిన విషయం. దీనికోసం నాలుగు నెలల క్రితం జయీ జెట్టి అధ్యక్షతన మహిళా, శిశు అభివృద్ధి మంత్రిత్వశాఖ ఒక టాస్క్ ఫోర్స్ ను నియమించి, ఈ 21 ఏళ్ల నిర్ణయానికి వచ్చారు. ఇది వాస్తవం నిజానికి ఇక్కడ వివాహ సంబంధిత విషయాలు ఎన్నో చర్చించాల్సి ఉంది. ముఖ్యంగా ఈ దేశంలో బాల్య వివాహాలను రూపుమాపాల్సిన అవసరం ఇంకా కనిపిస్తూనే ఉంది. తిరిగి మళ్ళీ ఇది పౌష్టికాహార లోపాన్నే చర్చకు తీసుకోస్తుంది. అయితే నిపుణుల అధ్యయనం బట్టి బాల్యవివాహాలకు ముఖ్యకారణం నిరక్షరాస్యత, అవగాహనా లోపం, పేదరికంతో పాటు అన్నింటితో ముడిపడున్న పితృస్వామ్య వ్యవస్థ. అలాగే విద్యా, ఉద్యోగాల్లో సరైన అవకాశాలు లేకపోవడం, లైంగికదాడుల భయం, మూఢ నమ్మకాలు, ఆస్తిని కాపాడుకునేందుకు కుటుంబాల ఆరాటం, వివాహ సంబంధిత ఖర్చుల భయం, అన్నింటికీ మించి తల్లిదండ్రులు 'భారాన్ని' దించుకోవాలని అనుకోవడం వంటి కారణాలు.. బాల్య వివాహాల్లో ప్రధానాంశాలుగా చెప్పొచ్చు. అయితే కాలానుగుణంగా బాల్య వివాహాలు తగ్గుతున్నాయన్నది వాస్తవం.

అవి తగ్గుతున్నాయి
యునైటెడ్ నేషన్స్ పాపులేషన్ డివిజన్ లెక్కల ప్రకారం 2000 సంవత్సరంలో 15-19 సంవత్సరాల మధ్య వయసున్న 9.5% బాలురు, 35.7% బాలికలకు వివాహాలు జరిగినట్లు తెలుస్తోంది. 2001లో 15 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయసున్న మూడు లక్షల

మంది బాలికలు బిడ్డల్ని కన్నారు. ఇందులో కొందరికి అప్పటికే రెండో కాన్పు కూడా అయినట్లు లెక్కలు చెబుతున్నాయి. ఇక నేషనల్ ఫ్యామిలీ హెల్త్ సర్వే ప్రకారం 2005-06లో 45% మంది బాలికలు 18 ఏళ్ల వయసు కంటే ముందే వివాహం చేసుకున్నారు. 2009లో ఇది 47% చేరుకుంది. అయితే వీరిలో 56% మంది గ్రామీణ ప్రాంతాలకు చెందినవారేనని యూనిసెఫ్ 'స్టేట్ ఆఫ్ ది వరల్డ్ చిల్డ్రన్ 2009' రిపోర్టు చెబుతోంది. దీని ప్రకారం 52% మంది బాలికలు 15-19 సంవత్సరాల లోపే గర్భండాల్సినట్లు తెలుస్తోంది. ఇటీవల సేకరించిన సమాచారాన్ని బట్టి ఇది మరింత తగ్గినట్లు అర్థమవుతోంది. ముందు దశాబ్దంతో పోల్చుకుంటే 2015-16 సంవత్సరానికి 27% స్త్రీలలో, 20% పురుషుల్లో బాల్య వివాహాలు కొంత తగ్గినట్లు కనిపిస్తోంది. 17.2 ఏళ్ల నుంచి 19 ఏళ్ల వయసున్న స్త్రీలు, 22.6 నుంచి 24.5 ఏళ్ల వయసున్న పురుషుల్లో వివాహాలు జరుగుతున్నట్లు తెలుస్తోంది. ఈ క్రమంలో బాల్య వివాహాలను తగ్గించడానికి వివాహ వయసును పెంచాలనే ప్రశ్న వినిపించింది.

సాధికారతే ప్రధానం
అంతేకాకుండా ఇలా వివాహ వయసు పెంచాలని అనుకున్నప్పుడు లైంగిక కోరికల ఏర్పడే వయసునూ దృష్టిలో ఉంచుకోవాలన్నది కొందరి అభిప్రాయం. దీనిపై

ఇప్పుడు భారతదేశంలో కౌమారదశ (15-19 ఏళ్ల వయసు) చివరిలో వివాహాలు చేసుకుంటున్నారు. కాబట్టి వివాహ వయసు విషయంలో మునుపటి కంటే మెరుగైన స్థితి కనిపిస్తోంది. కరోనా మహమ్మారి కారణంగా ఈ ఏడాదికి లెక్కల్లో ఇంకాస్త అభివృద్ధి కనిపించొచ్చు. ఇక

అసమానతలు పోవాలి!

వ్యవస్థీకృతమైన అసమానతలో మార్పులు రానంత వరకూ వివాహ వయసు పెంచడం వల్ల పెద్దగా ఒరిగేదేమీ లేదని చాలామంది యువత అభిప్రాయపడుతున్నారు. అమ్మాయిల జీవితం అంతా వివాహం చుట్టే తిరుగు తుంటుంది. విపరీతంగా పెరిగిన ప్రయవేటు విద్యాలయాల ఫీజులు, ప్రభుత్వ విద్యాలయాల్లో కొరవడిన సౌకర్యాలతో ఎంతోమంది అమ్మాయిలు చదువును మధ్యలోనే అపేయాల్సిన పరిస్థితి ఉంది. ఈ పరిస్థితిని సరిదిద్దినప్పుడు అమ్మాయిలు తమ చదువు పూర్తిచేసుకోవచ్చు. ఉద్యోగంతో ఆర్థిక స్వేచ్ఛ సంపాదించుకోవచ్చు. అలా శారీరక, మానసిక ఆరోగ్యంతో సిద్ధపడినప్పుడే వారు, వారి తల్లిదండ్రులూ

అమ్మాయి వివాహానికి సిద్ధపడతారు. ఈ విషయమై ఇండియాలోనే మొట్టమొదటి మెడికల్ స్టూడెంట్స్ అసోసియేషన్ పూర్వ అధ్యక్షురాలిగా ఉన్న మహారాష్ట్రకు చెందిన 21 ఏళ్ల ప్రభాపాటిల్ ఈ ముఖ్యమైన విషయాన్ని ప్రస్తావించారు.

వివాహ వయసును పెంచడం వల్ల ఆసుపత్రులకు రాకుండా ఇళ్లలోనే కాన్పులు చేయడం ఎక్కువవుతుంది అంటారామె. వయసు కారణంగా గర్భండాల్సిన విషయాన్ని నమోదు చేయించుకోవడానికి వారు ఇష్టపడరు. దీనితో నేరారోపణలు, వేధింపులు పెరుగుతాయి. ముఖ్యంగా ఇరువురు ఇష్టపడి వివాహం చేసుకోవాలనుకునే వారిపై దీని ప్రభావం మరింత ఎక్కువగా ఉంటుందని ఆమె అన్నారు.

వీరంతా నేరస్తులవుతారు!

ఇప్పుడు పెంచిన 21 ఏళ్ల వివాహ వయసు పెంపుదలతో దేశంలోని 56% కంటే తక్కువ కాకుండా ఉన్న మహిళల్లో (20-24 మధ్య వయసు) ఈ వయసు లోపు వివాహం చేసుకున్నవారు, వారి కుటుంబాలు ఒక్కసారిగా నేరం చేసిన వారవుతారు. ఉన్నత విద్య, ఆరోగ్య సేవల్లో ఎంతో అభివృద్ధిలో ఉన్న కేరళ రాష్ట్రంలోనే 20-24 ఏళ్ల వయసు మధ్య ఉన్న ఒకటికి మూడొంతుల మంది స్త్రీలు 21 ఏళ్లకు ముందే వివాహాలు చేసుకుంటున్నారు. దేశం మొత్తం మీద తీసుకున్నా ఇలాంటి పరిస్థితి మరింత ఎక్కువగానే కనిపిస్తోంది. ఇప్పుడు వీరంతా నేరాన్ని మోయాల్సి ఉంటుంది.

చర్చ

అప్పుడే పెళ్లంటే...?!

వ్యక్తుల్లోనూ, సమాజంలోనూ ఎంతో మార్పు రావాల్సి ఉంది. దీనిపై ఆరోగ్య కార్యకర్తల ద్వారా యువతుల లైంగిక

అవసరాలపై అవగాహనా కల్పించాల్సిన అవసరం ఉంది. ఇరువురు ఇష్టపడి పెళ్లి చేసుకునే సందర్భాల్లో వయసు కారణంగా వారిపై వేధింపులు అధికమయ్యే అవకాశం ఎక్కువగా ఉంటుంది. దీనిపైనా ప్రభుత్వాలు దృష్టి పెట్టాల్సిన అవసరం ఉంది. ఇక వివాహ వయసుపై ఇంకొందరు స్పందిస్తూ భారత రాజ్యాంగం స్త్రీ-పురుషులకు సమాన హక్కులు ఇచ్చిన విధంగానే వివాహం విషయంలోనూ అదే సమానత్వాన్ని పాటించాలని అంటున్నారు. వివాహ వయసును పెంచడం కంటే ముందు స్త్రీ సాధికారతను సాధించేందుకు అవసరమైన వనరుల్ని, అవకాశాలను పెంచడానికి ప్రభుత్వాలు పూనుకుంటే బాగుంటుందని యువతే కాకుండా సామాజిక నిపుణులూ అభిప్రాయపడుతున్నారు.

విభిన్న అభిప్రాయాలు

ది సహేలీ ఉమెన్స్ రీసోర్స్ సెంటర్ అభిప్రాయం ప్రకారం ప్రభుత్వం ఇలా వివాహ వయస్సు పెంచడానికి ప్రధానకారణం జనాభా పెరుగుదలను నియంత్రించడానికే. అయితే దీనివల్ల దేశంలోని లింగ నిష్పత్తిపై తీవ్ర ప్రభావం పడే అవకాశం ఉంటుంది. అంతేగాక గర్భస్థ శిశువు లింగనిర్ధారణతో ఆబార్షన్లు ఎక్కువయ్యే అవకాశమూ లేకపోలేదు. ఇక కరోనా లాక్డౌన్ కారణంగా అందరూ ఇంటికి పరిమితం కావడం కారణంగా 'లింగ నిర్ధారణ నివారణ' చట్టంలో ఇటీవల ఏప్రిల్ 4న వచ్చిన మార్పులతో అసలు చట్టానికే (పిసి-పిఎన్టీటీ యాక్ట్) ఎనర్జీ పరిస్థితి ఏర్పడింది. మరోవైపు వివాహ వయసు పెంచడం వల్ల స్త్రీలకు మరింత స్వేచ్ఛ, నిర్ణయాధికారం వస్తుందనే వాదన వినబడుతోంది. అయితే ఈ విషయం పట్ల యువతలో విభిన్న అభిప్రాయాలు కనిపిస్తున్నాయి.

కడుపుకింత గంజికోసం కూలీకెళ్ళక తప్పని అమ్మనాన్న చిన్నారితమ్ముని ఆడిస్తూ ఇంట్లో ఒంటరి నీవు బస్తీ అంతా బంధువులే తాగితే రాబంధువులే నీ అమాయక మోముని మసి చేసినదెవడమ్మ...

ఉరకలేసే ఉత్సాహం భవిష్యత్ కోసం ఆరాటం కాలేజీ బ్యాగ్ సుక పరుగుపరుగున నువ్వోస్తాంటే సీనియరేంటి జూనియరేంటి అందరూ గోతికాడనక్కలే వెకిలిచూపులే వెరిచేప్తలే... అందరూ మంచోల్లైనన్న నిన్ను ఎవడమ్మ మాయ చేసింది...

ఒంటరి

పిఎస్సిలు పోటీపరీక్షలు అలుపెరుగని నీ కష్టం నిన్నో ఉద్యోగానికి ఎంపిక చేస్తే బాసేవదు కొలిగ్ ఎవడు నీ కొచ్చిన ఓ కష్టానికి

అనునయింపు అంటూ ఒకడు ఓదార్పు అంటూ ఒకడు అందరూ మేకవన్నె పులులే వేటాడేచూపులే డబుల్మింగ్ డైలాగులే నీ సున్నిత మనసుని మైలచేసిందెవడమ్మా... బస్తీ ఏంటి కాలేజేంటి ఆఫీసుంటి అంతటా జనాల్... అయినా, సమూహంలో నీవొంటరివే... కాదా ? అంతటా అరణ్యమా ! సంచరించు మగాలే మగాళ్ళా! ఇంకా కాదా ?? జనారణ్యంలో అంతటా చిత్రకారై కుక్కలా ! - అశోక్ గుంటుక 9908144099

కవితలు

అంతా శాకాహారులే .. బాపనీదిలో రొయ్యల గంపేదని అడక్కండి! అందరూ సాధువుంగవులే .. ఏ చిత్రకారై కుక్కలు ఆమెను పీక్కుతిన్నాయని ప్రశ్నించకండి ఇక్కడ .. ప్రశ్నించటం రాజద్రోహం! తన మర్మాంగాన్ని తనే చింపుకుందనీ .. తన నాలుకను తనే కోసుకుందనీ.. తన వెన్నుముక తనే విరుచేసుకుందనీ.. కులానికి పుట్టిన కొడుకుల పక్షాన నివేదికలాసాయి! మీరూ నమ్మాలి ..! తెల్లారితే వీర్యపు నదుల్లో కుప్పలుతెప్పలుగా కొట్టుకొస్తున్న స్త్రీల శవాలనెన్నని చూడలేదు! ఇదీ .. అంతే !

ఇదీ .. చెరబడ్డ భూమి ! చచ్చిన దళిత మేక సంగతటుంచి చంపే పెద్దపులుల హక్కులకోసం ఇవాల దర్నాలు జేయాల

చెరబడ్డ భూమి

ఒళ్లు పోత్రంతో రంకెలేస్తున్న నాగరిక వృథులకు చెరిచే అధికారాన్ని చట్టబద్ధం జేయాల! నరతోట మీద ఈ మాత్రం న్యాయం ఉండొద్దూ ...!

ఇవాళామె .. నాలుకనెవరు తెగ్గోసారని నేరకపోయి అడక్కండి ! ఈ దేశపు నాలుకేనాడో తెగిపోయింది ! కట్టెను విరిచినట్లు ఆమె వెన్నెముకనెవరు విరిచేసారని అన్నీ తెలిసీ అడక్కండి! ఈ దేశపు వెన్నెముకేనాడో వొంగిపోయింది ! అంతా నిర్దోషులే .. ఒక నమ్మకం గుమ్మటాలతో సహా ఎలా కూలిపోయిందని ఎవరైనా అడగ్గలరా ..?

అడిగితే .. బతగ్గలరా...! ఇదీ .. అంతే !

పూడ్చేస్తే సాక్షం లేవొస్తుందేమోననీ.. కాల్చేసిన కారణాల్ని మాత్రం అస్సలడక్కండి ! కోతబడ్డ నాలుక నిజం చెప్పలేదు! కాల్చబడ్డ శవం సాక్ష్యమూ చెప్పలేదు ! పురుషాంగాలను పూజిస్తున్న దేశంలో .. పలుకుబడున్నోడి మాటే చెల్లుబాటు పెత్తందారులదే జరుగుబాటు అయినా .. ఒరే నాయనా .. పచ్చని పంట పొలంలాంటి ఆమెను అత్యాచారం జేసి చంపింది వాళ్లే గాదు .. నడిరాతిరి న్యాయాన్ని తగలబెట్టి ఆమెను మరోసారి హత్యజేసింది రాజ్యం కూడా ...!!

- సిరికి స్వామినాయుడు 94940 10330

నిర్ణయ నుంచి మానస వరకు..

సంకల్పం

దేశం 'నిర్ణయ' సంఘటనను ఇంకా మరచిపోలేదు. కాశ్మీర్ పసి పాప 'అసిఫా'ను మరచిపోలేదు. హైద్రాబాద్ 'దిశ' సంఘటనను మరచిపోలేదు. నిర్ణయలాంటి చట్టాలు వచ్చినా దేశంలో స్త్రీలపై అఘాయిత్యాలు జరుగుతూనే ఉన్నాయి. తాజాగా ఉత్తరప్రదేశ్ హత్రాస్ జిల్లాకు చెందిన 19 ఏళ్ల మానసపై జరిగిన లైంగిక దాడి మరోసారి దేశం ఉలిక్కిపడేలా చేసింది.

రోజుకు 87 అత్యాచారాలు

'నేషనల్ క్రైమ్ రికార్డ్ బ్యూరో' తాజాగా ఒక నివేదిక విడుదల చేసింది. దాని ప్రకారం 2018 కంటే 2019లో స్త్రీలపై నేరాల సంఖ్య 7.3 శాతం పెరిగింది. దేశంలో మొత్తం 4,05,481 స్త్రీ సంబంధిత నేరాలు నమోదయ్యాయి. వీటిలో

భర్త, బంధువుల వేధింపులకు గురైనవి 30 శాతం, స్త్రీ గౌరవ మర్యాదలకు భంగం కలిగించే కేసులు 21.8 శాతం, కిడ్నాప్, అపహరించడం 17.9 శాతం, అత్యాచారాలు 7.9 శాతం ఉన్నాయి. దేశంలో గతేడాది రోజుకు సగటున 87 అత్యాచారాలు నమోదయ్యాయి. ప్రపంచ గణాంకాలను చూస్తే 91.6 శాతం అత్యాచార కేసులు నమోదు కాలేదని తెలుస్తోంది. అంటే ఇప్పుడు చెప్పుకుంటున్న అంకెలు 8 శాతం బాధితుల నుంచి నమోదైనవిగా అర్థం. దీని ప్రకారం దేశంలోని ప్రతి లక్షమంది స్త్రీలలో 62 మంది ఏదో ఒక రకంగా వేధింపులకు గురవుతున్నారు.

స్త్రీలపై జరిగిన అన్ని నేరాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటే 2019 లో ఉత్తరప్రదేశ్ దాదాపు 60 వేల కేసులతో మొదటిస్థానంలో ఉంది. ఆ తర్వాతి వరుసలో రాజస్థాన్, మహారాష్ట్ర, అసోం నిలుస్తున్నాయి. ఇక లైంగిక దాడికి సంబంధించి దేశంలో రాజస్థాన్ మొదటి

స్థానంలో ఉంది. అక్కడ గత సంవత్సరం దాదాపు ఆరువేల లైంగిక దాడులు నమోదయ్యాయి. ఆ తరువాతి స్థానాల్లో ఉత్తరప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్ ఉన్నాయి. జనాభా నిష్పత్తి ప్రకారం చూస్తే హర్యానా లైంగిక దాడుల విషయంలో ప్రమాదకర రాష్ట్రంగా నిలిచింది.

యాసిడ్ దాడులు

గతేడాది ఉత్తరప్రదేశ్లో 42, పశ్చిమ బంగాలో 36 యాసిడ్ దాడులు జరిగాయంటే ఎంత దారుణమైన పరిస్థితుల్లో దేశం ఉందో అర్థం చేసుకోవచ్చు. అంతేకాదు పిల్లలపై లైంగిక దాడులకు సంబంధించి ఉత్తరప్రదేశ్ మొదటి స్థానంలో ఉంది. గతేడాది అక్కడ ఏడున్నర వేల పోస్ట్మోర్టం కేసులు నమోదయ్యాయి. దీని తర్వాతి స్థానంలో మహారాష్ట్ర, మధ్యప్రదేశ్, సిక్కిం, హర్యానా ఉన్నాయి. గతంతో పోలిస్తే స్త్రీలలో చైతన్యం వచ్చిందని చెప్పుకోవచ్చు. సమాజంలో

ఉత్తర ప్రదేశ్ హత్రాస్ జిల్లాలో సామూహిక అత్యాచారానికి గురై మృతి చెందిన మనీషా ఘటన దేశమంతా పెను సంచలనం రేపింది. మహిళలైతే చాలు పసిబిడ్డ నుంచి పండు ముడుసలి వరకూ ఎక్కడో ఒకచోట హత్యాచారాలకు, లైంగిక హింసకు, ఆకృత్యాలకు గురవుతూనే ఉన్నారు. స్త్రీ ఆకాశంలో పురుషాధిక్య సమాజంలో స్త్రీకి రక్షణ కరువేనా? అంటే నిజమే! అని నిరూపించే ఎన్నో సంఘటనలు మన ముందున్నాయి. స్త్రీని

గౌరవించే వాతావరణం, కుటుంబంలో స్త్రీకు ఇచ్చే మర్యాద, పని ప్రదేశాల్లో ఆమెకు దక్కాల్సిన గౌరవం, భావజాలంలో మార్పు ఇవన్నీ మార్పును తెచ్చే విషయాలు. పురోగామి దృక్పథమే ఇప్పుడు కావలసింది. బాధిత కుటుంబాలపై జాలిచూపి ఆగిపో వద్దు. బాధితులకు న్యాయం జరిగే వరకూ ప్రతి ఒక్కరం అండగా ఉండటం మన ప్రథమ కర్తవ్యం. ◆

మానస ఆసుపత్రిలో మాట్లాడిన వీడియోలో కొంతభాగం

ఆమె : (వినిపించలేదు)

ఆమె : మునుపూ ఒకసారి..

మగ గొంతు : మునుపు కూడా ఒకసారి అత్యాచారం చెయ్యడానికి ప్రయత్నించారా?

ఆమె : హా..ఆ అన్నదమ్ములే.. (హా..వా భాయియో నె)

మగ గొంతు : ఇంతకు ముందా?

ఆమె : హా...

మగ గొంతు : అచ్చా.. దీనికి ముందు అత్యాచారం చెయ్యడానికి ప్రయత్నించారా?

ఆమె : హా...

మగ గొంతు : మరేమయ్యింది?

ఆమె : నేనక్కడుంచీ పారిపోయా.

మగ గొంతు : పారిపోయిచ్చావా? మళ్ళీమయ్యింది?

ఆమె : రవి నన్ను చూస్తూ "ఏమన్నా అయిందా?" అన్నాడు.

మగ గొంతు : ఏమన్నా అయిందా? లేదా?

ఆమె : సందీప్ను అడుగు .. (రవిని ఉద్దేశించి సందీప్ను అడుగు అన్నాను అని)

మగ గొంతు : అచ్చా

ఆమె : "... ఫోన్ చేసి" (రవితో ఏమన్నదో చెబుతోంది..)

మగ గొంతు : అచ్చా

ఆమె : హా...

మగ గొంతు : రవి అడుగుతూ వున్నాడా "ఏమన్నా అయిందా లేదా" అని?

ఆమె : అవును, అప్పుడర్థం అయింది, వారిద్దరూ

పథకంలో భాగమ...

మగ గొంతు : అచ్చా

ఆమె : హా...

మగ గొంతు : వాళ్ళిద్దరూ కలిసే చేశారు?

ఆమె : హా...

మగ గొంతు : అప్పుడు బయట పడ్డావు. తర్వాతేమయ్యింది?

ఆమె : మళ్ళీ మొన్నయింది.

మగ గొంతు :: మొన్న నువ్వు గాయపడ్డ రోజు, అత్యాచారం అయ్యిందా?

ఆమె : హా...

మగ గొంతు : అచ్చా, వాళ్ళిద్దరేనా, ఇంకెవరైనా వున్నారా?

ఆమె : వాళ్ళిద్దరూ వున్నారు...ఇంక మిగిలినోళ్ళు పారిపోయారు.

మగ గొంతు : అచ్చా, మిగిలినోళ్ళు

పారిపోయారా!

ఆమె : మా మమ్మీని చూసి...

మగ గొంతు : మమ్మీని చూసి పారిపోయారా?

ఆమె : హా..

మగ గొంతు : మీరప్పుడు తెలివితోనే వున్నారా?

ఆమె : కొద్దిగా తెలివుండింది

మగ గొంతు : కొద్దిగా తెలివితోనే వున్నారు?

ఆమె : హా...

మగ గొంతు : మిమ్మల్ని అత్యాచారం చేసారా? (తో రేప్ హువా హై ఆప్ కె సాత్?)

ఆమె : హా...

మగ గొంతు : ఆ తర్వాత ఏమయ్యింది?

ఆమె : తర్వాత మమ్మీ నోట్లో నీళ్ళు పోసింది, ఏమయింది అని అడగబట్టింది...

ఔను..సిగ్గేస్తుంది

హత్రాస్ వార్త విన్న సెపులెందుకు సూసి మౌనంగా ఉన్న దేహమెందుకు న్యాయం జరుగుతుందనే ఆశ అవిరైనప్పుడు అలసిన బతుకులను అధికారం బెదిరించినప్పుడు సాటుమాటుగా దహనం చేసినప్పుడు

అన్యాయం అందలాలు ఎక్కి రాజ్యం మద్దతు పొందినప్పుడు ప్రశ్నించే గొంతులను రాజ్యం అడ్డగించినప్పుడు న్యాయ దేవత గాంధారిగా మారినప్పుడు

పోస్టుమార్డం, ఫోరెన్సిక్ ఫ్యాక్టుని దాచినప్పుడు

విశృంఖల అత్యాచారాలు, హత్యాచారాలు ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రత్యక్షమైనప్పుడు బాధేస్తుంది, తల నేలను చూస్తుంది

వెన్ను విరిచిన జిహ్వ కోసిన తనువంతా రక్త సిక్తం సేసిన సారాన్ని మొత్తం పిప్పి చేసిన ఆనవాళ్ళు లేవటం అత్యాచారమే జరగలేదట ఛీ ఛీ పాడు జీవితం ఇంత జరుగుతున్నా మిన్నకున్న మాత్యుడు మౌనం దాల్చడం దేనికి సంకేతం? దేశం పురోగమిస్తోంది దళితుల మానాలకు న్యాయం జరగనంతగా బాధితులను బెదిరించెంతగా పురోగమిస్తోంది..

ఛీ... పాడు లోకం ఇలాంటి ఘోరాలు చూస్తుంటే నిజంగా నాకు సిగ్గేస్తుంది సోదరి చితిపై భస్మంపు ధూళి నా ప్రాణ వాయువైనప్పుడు సిగ్గేస్తుంది బాధేస్తుంది ఔను ....సిగ్గేస్తుంది..

- నాగరాజు (మద్దెల)
6301993211

కనుక్కోండి....

ఆకలైతే కాదు

నన్ను చంపింది

పస్తులుండి ఆకలితో

అలమటించిన

దినములెన్నో...

పేదరికం కాదు

నన్ను వల్లకాటికి చేర్చింది

అయితే..

ఇన్నేళ్ల నుండి దానితోనే కదా

సావాసం చేస్తున్నది

కరోనాకా

నేను బలిఅయినది?

కాదు కాదు... అసలే కాదు

దేనికి నేను బలి అయిందో

తెలియదా మీకు?

ఇంటికి చేరుతానని

ఇంటికి దీపమైతానని

నన్ను నడిపించిన ఆశ

విగతజీవిగా మారి

కన్నవారికి మిగిల్చిన నిరాశ

కారకులెవరో కనుక్కోందని

ప్రశ్నగా మారి వెళుతున్న...

- దిలీప్.వి

8464030808

కవిత్వం

కులదురహంకార హత్యలకు అంతం లేదా?

తల్లిదండ్రులు. ఇదెక్కడి న్యాయం?

పెరుగుతున్న

కులదురహంకార హత్యలు

ఒకప్పుడు హర్యానాలాంటి రాష్ట్రాల్లో కులాంతర వివాహాలు చేసుకున్న జంటలను ఖావ్ పంచాయతీలు పెట్టి నవ దంపతులకు దండన విధించేవారు. నేడు అదే తరహాలో మన తెలుగు రాష్ట్రాల్లోనూ కుల దురహంకార హత్యలు పెరిగిపోయాయి. ఈ కోవకు

చెందినదే ఈమధ్య హైద్రాబాద్‌లో జరిగిన హేమంత్ హత్య. హేమంత్, అవంతి ప్రేమించుకున్నారు. అవంతి కుటుంబ సభ్యులు వారి ప్రేమకు అడ్డుగా నిలిచారు. కొన్నాళ్ళు అవంతిని ఇంట్లోనే నిర్బంధించారు. కానీ ఆమె ఎలాగోలా తప్పించుకుని హేమంత్ కుటుంబ సభ్యుల సమక్షంలో వివాహం చేసుకుంది. ఈమధ్య పనిమీద బయటకు వచ్చిన అవంతి, హేమంత్‌లను కొందరు కిరాయి గూండాలు కిడ్నాపు చేశారు. కానీ అవంతి వారినుండి తప్పించుకోగలిగింది. హేమంత్‌ని అతి దారుణంగా చంపేశారు. 'అవంతిని పెళ్ళి చేసుకుని మా కుటుంబ పరువు తీశాడు కాబట్టే హేమంత్‌ని చంపించాల్సి వచ్చింది' అని అవంతి తండ్రి లక్ష్మారెడ్డి చెబుతున్నాడు.

2018లో ప్రణయ్, అమృతల ప్రేమ విషయంలోనూ అమృత తండ్రి మారుతీరావు ఇలాగే చేశాడు. అప్పట్లో ప్రణయ్ హత్య పెద్ద సంచలనమే అయింది. ప్రణయ్, అమృత చిన్ననాటి స్నేహితులు. అమృత ఇంట్లో నుంచి

వెళ్ళిపోయి ప్రణయ్‌ని వివాహం చేసుకుంది. గర్భవతిగా ఉన్న అమృతను హాస్పిటల్‌కు తీసుకెళ్ళి వస్తూండగా ప్రణయ్‌ని కొందరు కిరాయి గూండాలు హత్య చేశారు. మారుతీరావు అల్లుడినైతే చంపించాడు కానీ ఆ తరువాత నెలకొన్న వాతావరణాన్ని తట్టుకోలేక కుంగిపోయాడు. చివరకు తనే ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. ఆరోజు మారుతీరావు, ఈరోజు లక్ష్మారెడ్డికి పిల్లల సంతోషం కన్నా కులమే ముఖ్యమైందా? 2016లో తమిళనాడులో జరిగిన శంకర్ కులదురహంకార హత్య ఉదంతంలోనూ ఇదే జరిగింది. తమిళనాడులో ఆగ్రకులంగా భావించే దేవర్‌కు చెందిన కౌసల్య దళిత కులానికి చెందిన శంకర్‌ను ప్రేమించి

పెళ్ళి చేసుకుంది. అది జీర్ణించుకోలేని ఆమె కుటుంబ సభ్యులు శంకర్‌ను హత్య చేయించారు. ఆమె నేటికీ న్యాయ పోరాటం చేస్తూనే ఉంది. గత రెండు దశాబ్దాల్లో 44,412 హత్యలు ప్రేమ-పెళ్ళి వ్యవహారాల్లో జరిగాయని ప్రభుత్వ గణాంకాలు చెబుతున్నాయి.

కొందరు స్వార్థపరులు ప్రజలపై రుద్దిన మూర్ఖత్వపు మూఢాచారాల ఫలితాలివి. రాజ్యాలను ఏలుతున్న మంత్రులు, ముఖ్యమంత్రులు, ప్రధాన మంత్రులు, పెద్దపెద్ద చదువులు చదివిన అధికారులు 'కులాల పేరుతో హత్యలు చేసుకోవద్దు. కులాంతర వివాహాలూ సమర్థనీయమైనవే. ఈ విషయాన్ని ఐదేండ్ల చర్రానంతరం 1955లో హిందూ కోడ్ బిల్లు ద్వారా ఆమోదించుకున్నాం. కులాల అంతరాలు నామమాత్రమే' అని ఒక్క మాట చెప్పడానికి ఎందుకు మొహం చాటేస్తున్నారు?

2006లో ఒక కులదురహంకార హత్యకేసు ఘటనలో సుప్రీంకోర్టు తీర్పునిస్తూ 'ఈ తరహా హత్యల నిరోధానికి కఠిన చట్టాలు అవసరం' అని పార్లమెంటుకు గుర్తు చేసింది. అయినా అలాంటి చట్టాలు నేటికీ రాలేదు. కులం, ఆస్తి అంటూ తామెంతో ప్రేమించే బిడ్డల జీవితాలను నాశనం చేసిన తల్లిదండ్రులు సాధించిందేమిటి? వారి జీవితాలు, వారి బిడ్డల జీవితాలను విషాదాల్లోకి నెట్టడం తప్పా?

కులదురహంకార హత్యలు జరగకుండా ఉండాలంటే ఒకటే మార్గం ఉంది. 'కుల నిర్మూలన' రాజకీయ పార్టీల మానిఫెస్టోల్లో భాగం కావాలి. అన్ని వేదికలపై అది ప్రకటించాలి. ప్రముఖులంతా పాటించి ఆదర్శంగా నిలబడాలి. ◆

11 అక్టోబర్ 2020

కొందరు

7

ఎవరైనా సరే ..

మీ శ్రీమతి ఏం చేస్తారు
అని అడిగితే- ఆవిడకు
బయట చేసే ఉద్యోగం ఏమీ
లేకుంటే- “ఆ .. ఆవిడా .. ఖాళీనే.
ఇంట్లోనే ఉంటుంది..” అంటారు
కొంతమంది మగ మహాశయులు.
అలాంటి ప్రశ్నే పిల్లలను అడిగినా “మా
అమ్మా .. ఖాళీనే. ఇంట్లోనే ఉంటుంది.”
అనేస్తారు యథాలాపంగా.

బయటకు వెళ్లి చేసేదే పని.. ఇంట్లో
చేసేది పని కాదని చాలామందిలో
జీర్ణించుకుపోయిన అభిప్రాయం. చేసిన
పనికి ప్రతిఫలంగా చేతికి నాలుగు జీతం
రాళ్లు అందితేనే అది విలువైన పని అని వారి నిర్ధారణ. కానీ, అది
నిజం కాదు. జీతభత్యాలు లేకున్నా ఇంటా బయటా మహిళలు చేసే
పని ఏమాత్రం తక్కువ కాదు. మరి చెప్పాల్సి వస్తే- బయట మగ
ఉద్యోగులు చేసే జీతపు పని కన్నా- ఇంట్లో ఇల్లాళ్లు చేసే పని చాలా
ఎక్కువ కూడా! ఎంత ఎక్కువ అంటే - అది లెక్కకు అందనంత; ప్రతి
పనికి వేతనం లెక్కేస్తే- గృహపతులు అనుకునేవాళ్లు చెల్లించలేనంత!

ఇలాంటి పరిస్థితినే తమ ఇంట్లో గమనించాడు అనుజాత్. వాళ్లది
కేరళలోని త్రిసూర్. తను ప్రభుత్వ పాఠశాలలో తొమ్మిదో తరగతి
చదువుతున్నాడు. అనుజాత్ వాళ్ల నాన్నను ఎవరన్నా బయటివాళ్లు “మీ
ఆవిడ ఏం చేస్తుంది” అనడిగితే- “ఆ .. ఏమీ లేదు.. ఇంట్లోనే..
ఖాళీగానే..” అనేవాడు. అనుజాత్ అది కరెక్టు కాదనిపించేది.
ఎందుకంటే- వాళ్లమ్మ ఎప్పుడూ ఇంట్లో ఖాళీగా ఉండదు. బోలెడు
పనులు చేస్తోంది. అమ్మే కాదు; చుట్టుపక్కల అమ్మలందరూ అంతే!
నిరంతరంగా ఇంటి కోసం, ఇంటిల్లిపాది కోసం ఏదోక పని చేస్తూనే
ఉంటారు. అదే విషయాన్ని ఓ బొమ్మగా గీశాడు అనుజాత్. ఇదిగో..
“మా అమ్మా, మా ఇరుగు పొరుగు అమ్మలూ..” అని దానికి పేరు
కూడా పెట్టాడు. మర్నాడు ఆ బొమ్మను స్కూల్లో టీచరు చూశారు.

అనుజాత్ విశాల పరిశీలనకు చాలా ఆశ్చర్యపోయారు. మనసారా
అభినందించారు. అంతేకాదు; ఆ బొమ్మను పై అధికారులకు పంపారు.
అధికారులు దానిని ఆ రాష్ట్ర ఆర్థికమంత్రి దృష్టికి తెచ్చారు. ఆయన ఆ
బొమ్మ ఉద్దేశాన్ని గమనించారు. మహిళలు తమ శ్రమ చేత తమ ఇళ్లనే
కాదు, రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థనూ నడిపిస్తారు అని చెప్పటం కోసం .. ఈ
ఏడాది రాష్ట్ర బడ్జెట్ పుస్తకానికి కవర్ పేజీగా ఆ బొమ్మనే ముద్రించారు.
ఇప్పుడు అనుజాత్ వాళ్ల నాన్నను ఎవరన్నా “మీ ఆవిడ ఏం చేస్తారు”
అనడిగితే- మునుపటిలా సమాధానం చెప్పటం లేదు! అవునట్లు
అనుజాత్ ఈ బొమ్మకు అంతర్జాతీయ స్థాయిలో ప్రథమ బహుమతి
గెలుచుకున్నాడు. ♦

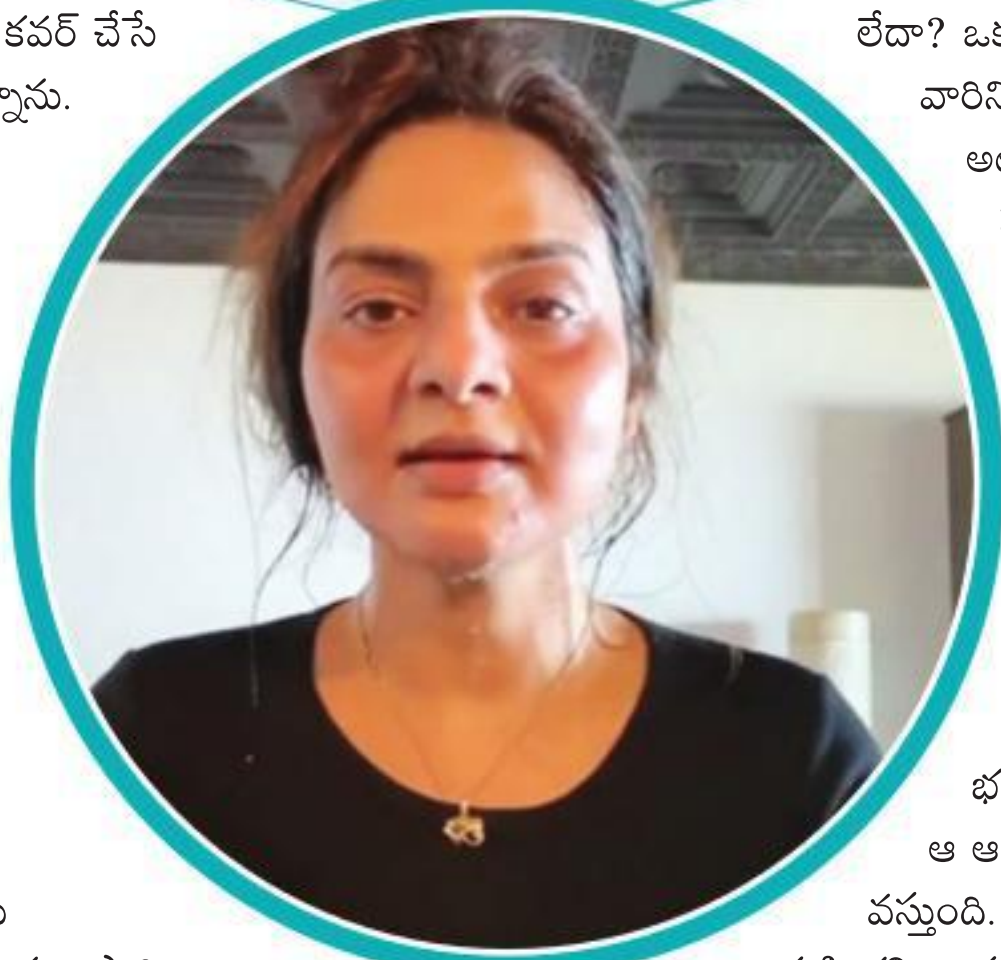
సీనియర్ నటి మధుబాల.. యువీ

సామూహిక అత్యాచార ఘటనపై
ఆగ్రహం వ్యక్తం చేస్తూ... ఒక
వీడియో షేర్ చేశారు “నేను ఈ
ప్యాండమిక్ సమయంలో ఇదే
మొదటిసారి మీ ముందుకు
వచ్చాను. నేను ముఖానికి
ఎటువంటి మేకప్ వేసుకోకుండా,
చెమట కారుతూ, చిందరవందరగా ఉన్న
జుట్టుతో మీముందున్నాను. ‘హ్యాపీడెమిక్’
సమయంలో మచ్చలేని ముఖం, మచ్చని కవర్ చేసే
ఫోటోగ్రాఫ్లు అవసరం లేదని భావిస్తున్నాను.
హ్యాపీడెమిక్ అంటే స్వచ్ఛమైన మనసుతో
కలిసిమెలిసి జీవించడం అని అర్థం.
మనమంతా లాక్డౌన్ కాలంలో అనేక
విషయాలు తెలుసుకున్నాం. అన్ని
రకాల బాధల్లోనూ ప్రేమగా మెలగడం,
నవ్వుతూ బతకడం తెలుసొచ్చాయి.
ఎన్ని సమస్యలు వచ్చినా
అధిగమించుకుంటూ ముందుకు ఎలా
వెళ్లావి అనే విషయాలూ తెలిసాయి. ఈ
మహమ్మారిని ఎదుర్కొనే సమయంలో
ఎందరో రాత్రింబవళ్లు కష్టపడుతున్నారు.
కొందరు ఈ వైరస్ బారిన పడి ప్రాణాలు
కోల్పోయారు. మరి కొందరు కుటుంబాలు
నిరాధారమయ్యాయి. ఎందరో తమ ఉద్యోగ, ఉపాధి,

విద్య, ఆర్థిక అంశాల్లో నష్టపోయారు. ఇటు వంటి ఈ పరిస్థితిని
మనం ఎదుర్కొంటున్నామంటే కేవలం అది సానుకూల ఆలోచనలతో,
మానవత్వంతో ఒకరికొకరం సాయం చేసుకుంటూ సాగుతున్నాం కాబట్టి.

ఎన్ని సమస్యలు వచ్చినా మనిషి వాటిని అధిగమించి ముందుకు
వెళ్లగలుగుతున్నాడు. ఇది కేవలం మనిషికి సాధ్యం. కాని ఇదే విషయాన్ని
రేప్ చేసిన మనిషి గురించి చెప్పగలమా? అత్యాచారాన్ని
సమర్థించగలమా? నిర్భయ ఘటన తర్వాత రేప్లు తగ్గాయా? ఒక
మనిషి మరో మనిషిని ఇంత కిరాతకంగా ఎలా హింసించి చంపగలుగు
తున్నాడు? ఈ భూమ్మీద మనమంతా ఒకే జాతికి చెందిన వారంగా
ఉన్నప్పుడు అంత కిరాతకంగా ఎలా ప్రవర్తిస్తున్నారు? ఇంతటి
సిగ్గుమాలిన కర్మశత్యపు దాడిపైన కేవలం సానుభూతో లేక
సహానుభూతో చూపటం వల్ల బాధితులకు ప్రయోజనం ఉండదు. రేప్కు
గురైన మహిళకు, వారి కుటుంబ సభ్యులకు జరిగే నష్టాన్ని ఏమన్నా
పూడ్చగలమా? అత్యాచారం అనేది కేవలం మనిషి విషపూరిత

ఓ చేతిని నరుక్కుని సంతోషంగా ఉండగలమా?

ఆలోచనలో ఉందని చెప్పి ఊరుకోవాలా?
మనిషి మానసిక పరిస్థితి బాగాలేదని
ఒక్క కారణం చెబితే సరిపోతుందా?
దీనంతటికి కారణం మహిళలు
ధరించే దుస్తులని చెప్పడం
ఏమన్నా గొప్పతనమా..!?

తాగుడుకి బానిసైన వ్యక్తిని
వదిలేయకుండా ఆ అలవాటు
తగ్గించేందుకు చికిత్స పొందటం లేదా?
అందుకు కుటుంబం అంతా సహకరించటం
లేదా? ఒకవేళ రేపిస్టు మనస్తత్వం ఉంటే.. కనుక
వారిని మాత్రం అలా ఎందుకు వదిలేయాలి?
అటువంటి ఆలోచనలు ఉంటే..
స్వచ్ఛందంగా ముందుకు వచ్చి నన్ను
లాక్ చేయడని స్వేచ్ఛగా చెప్పలేరా?
నేను ప్రభుత్వాన్ని చట్టాన్ని
పరిరక్షించేవారిని (చట్టసభ సభ్యులు)
ఒక్కటే కోరుతున్నాను. రేపిస్టులకు
పడ్డ శిక్ష కఠినాతికరినంగా
ఉండాలి. ఆ శిక్ష ప్రజలందరికీ
తెలిసేలా బహిరంగంగా ఉండాలి.
ఇటువంటి ఆలోచన వస్తేనే
భయభ్రాంతులకు లోనవ్వాలి. అప్పుడే
ఆ ఆలోచన ఉన్నవారికి భయం
వస్తుంది. ఈ పరిస్థితుల్లో అమ్మాయిల్ని,
మహిళల్ని కాదు చైతన్యం చేయాల్సింది. ఇక్కడ

అమ్మాయిలూ అబ్బాయిలూ అని విడదీయకూడదు. ఆడ మగ
అనేకంటే ముందు మనమంతా మనుషులమని, మానవత్వం
ఉన్నవారమని వారికి ఇంట్లో తల్లిదండ్రుల నుంచి పాఠశాలల్లో
ఉపాధ్యాయుల వరకూ చిన్నతనం నుంచే బోధించాలి.

ప్రియమైన అబ్బాయిలూ, అన్నలూ, తమ్ముళ్లూ... అమ్మాయే లేకుంటే
మీరెలా బతికేవారు. ఒక్కసారి ఆలోచించండి. మీరు మీ కుడి చేత్తో
ఎడమ చేతిని నరికి సంతోషంగా ఉండగలరా..!? అమ్మాయిలే లేకుంటే
మీరే లేరు అని గుర్తించండి. అలాగే మీరు లేకుండా మేమూ ఉండమని
మాకూ తెలుసు. ఈ భూమ్మీద అందరం ఉండాలి. ఆనందంగా
ఉండాలి. ఈ రేప్లను ఇంతటితో ఆపేయండి..! అందులో కులం
మతం, ప్రాంతం, లింగ, విద్వేషం, వైషమ్యాలతోపాటు ఈ అసమానతల్ని
వీడండి. మనుషుల మధ్య అంతరాల్ని వీడి ఈ భూమ్మీద మనమంతా
సమానంగా బతుకుదాం.” అంటూ ఆవేదనతో స్పందించారు నటి
మధుబాల. ♦

సువ్వు నడిచే దారిలో
పాదముద్రలు పసిగట్టే
తోడేళ్ళున్నాయి
సువ్వు పనిచేసే చోట
వెకిలి చేజ్జలుచేసే
పిచ్చి కుక్కలున్నాయి
నిన్ను ప్రేమ పేరుతో
ఎరవేసి కాటేసే
కాలనాగులున్నాయి
నీ ఆర్థికలేమిని
అలుసుగా తీసుకునే
అవకాశవాద
గుంట నక్కలున్నాయి
జాగ్రత్త చిట్టి చెల్లి...
సభ్యసమాజంలో
సంచరిస్తున్న

మృగాళ్ళున్నారూ జాగ్రత్త!

మానవ మగాళ్ళతో!
ఎవరూ లేనిచోట
మృగాళ్ళు కలబడితే
గుండెల్లో భయాన్ని
గుంతతీసి పూడ్చేసి
దైర్యమనే కవచాన్ని
ఒంటికి ధరించు
అదైర్య పడొద్దు...
అబలనని
అసలే అనుకోవద్దు!
అపర కాళికవై
పిడికిలి బిగించి
పిశాచాల గుండెలపై
పిడుగులు కురిపించు

సహజీవనం
చేస్తున్న
సామాజిక
మాధ్యమాలతో
చాకచక్యంగా
సమాచారమందించి
శత్రువుల గుండెల్లో
శతఘ్నివై
చరిత్ర పుటలకెక్కాలి సువ్వు
స్వీయ రక్తజే నీకు శ్రీరామ
రక్త కావాలి
భావితరాలకు సువ్వే
ఆదర్శమవ్వాలి!!

- వాడపల్లి
వెంకటరమణ
81795 78895

కవితలు

**జస్టిస్ ఫర్
మనీషా..??**

సిరాచుక్కి ప్రశ్నిస్తోంది

చట్టాలు తెలియదని
రాజకీయ చుట్టాలు
లేరని అధికారంతో
బాధితుల గొంతును
అదిమి పట్టి
అణచి వేస్తోంది
ఈ పాలక వర్గము

ప్రజలారా...!
ఏకం కండి
రేపు మన ఇంటి
పంతే కావచ్చు
గళమెత్తి న్యాయం

కోసం గర్జించండి
ఇప్పుడు ఉన్న చట్టాలు
శిక్షలు ఈ మానవ
మృగాలను మార్చలేవని
మానవతా దృక్పథంతో
మానవీయ కోణంతో
కొత్త చట్టాలతో శిక్షలు
అమలు పరచాలని
నినదించండి నిరసన
వ్యక్తం చేయండి

- నాగరాజు సాలం
9493745453

మీ కళ్లను, నోటిని మూసుకోకండి

**నిర్భయ వంటి కలిగి చట్టాలు తెచ్చినా..
మహిళలపై జరిగే అత్యాచారాలు, లైంగిక
వేధింపులు మాత్రం ఆగడం లేదు. తాజాగా
ఉత్తర ప్రదేశ్ హత్రాస్ జిల్లాలో 19 ఏళ్ల మనీషా
సామూహిక అత్యాచారానికి గురై
మరణించింది. ఈ ఘటనపై తీవ్ర ఆవేదన
చెందిన సీనియర్ సినీనటి మధుబాల, ఫోర్
మోర్ షాట్స్ ఫేమ్ నటి శయాని గుప్తాలు
తమదైన శైలిలో స్పందించారు.**

హాథ్రస్ సామూహిక అత్యాచార
ఘటన గురించి ఫోర్ మోర్ షాట్స్ ఫేమ్
నటి శయాని గుప్తా తనదైన శైలిలో
స్పందించారు. అక్టోబర్ 2 గాంధీ జయంతి
సందర్భంగా షారుఖ్ ఖాన్ ఒక ట్వీట్
చేశారు. అందులో ‘ఈ సమయంలో మన
పిల్లలకు ఒకే ఆదర్శం
బోధించాలి. అది
ఏంటంటే మంచి,
చెడు అన్ని వేళలా

పిల్లలు చెడు
వినకూడదు...
చూడకూడదు.. మాట్లాడ
కూడదు. 151వ
జయంతి సందర్భంగా
గాంధీ విలువలను
స్మరించుకోవాలి’ అంటూ
పోస్ట్ చేశారు.

ఈ ట్వీట్కు శయానీ
ఘాటుగా రిట్వీట్ చేసింది. అందులో ‘చెడు
మాట్లాడొద్దు సరే.. చెడు గురించి మాట్లాడాలి
కదా!’. ‘నే సంద్ధింగ్ ది రైట్ థింగ్. నిజాన్ని
నిలబెట్టేందుకు నోరెత్తమని కూడా గాంధీజీ
చెప్పారు. బడుగు వర్గాలు, దళిత సోదరులు,

దళిత అక్కాచెల్లెళ్లు.. వీళ్లపై జరుగుతున్న
దౌర్జన్యాలపై గళం విప్పమని అదే గాంధీజీ
చెప్పారు. మీ కళ్లను, నోటిని
మూసుకోకండి... సత్యం కోసం మాట్లాడండి’
అని షారుఖ్ గట్టిగానే చెప్పింది. ప్రస్తుతం
శయానీ, షారుఖ్ ట్వీట్లను సోషల్
మీడియాలో వైరల్గా మారాయి. ఈ
విషయంపై వలువురు నెటిజన్లు
స్పందిస్తున్నారు. సీనియర్ నటుడితో
మాట్లాడుతున్నా అని

కూడా లేకుండా

ఏదంటే అది
మట్లాడిందని
కొందరు చర్చ
లేవనెత్తు
తున్నారు. మరి

కొందరు సువ్వు చాలా దైర్యంగల స్త్రీవి అని
ప్రశంసలతో ముంచెత్తుతున్నారు. దేశంలో
ఎన్నో అరాచకాలు జరుగుతున్నా పెద్దపెద్ద
సెలిబ్రిటీలు నోరెత్తకుండా ఉండటం సబబు
కాదు. ♦

